

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

DEPARTAMENT NAUKI, OŚWIATY I DZIEDZICTWA
NARODOWEGO

Nr ewid. 156/2008/P/08/074
KNO-41000/08

Informacja o wynikach kontroli organizacji i finansowania studiów podyplomowych w publicznych szkołach wyższych

W a r s z a w a l i s t o p a d 2 0 0 8 r .

Misja *Najwyższej Izby Kontroli jest dbałość o gospodarność i skuteczność w służbie publicznej dla Rzeczypospolitej Polskiej*

Wizja *Najwyższej Izby Kontroli jest cieszący się powszechnym autorytetem najwyższy organ kontroli państwowej, którego raporty będą oczekiwanym i poszukiwanym źródłem informacji dla organów władzy i społeczeństwa*

Informacja o wynikach kontroli organizacji i finansowania studiów podyplomowych w publicznych szkołach wyższych

Dyrektor Departamentu Nauki,
Oświaty i Dziedzictwa Narodowego

Grzegorz Buczyński

Akceptuję:

Józef Górny
Wiceprezes
Najwyższej Izby Kontroli

Zatwierdzam:

Jacek Jeziński
Prezes Najwyższej Izby Kontroli
Warszawa, dnia 21 listopada 2008 r.

Najwyższa Izba Kontroli
ul. Filtrowa 57
00-950 Warszawa
tel./fax: 0-prefiks-22-444 50 00
www.nik.gov.pl

Spis treści

1. Wprowadzenie	1
2. Podsumowanie wyników kontroli	2
2.1. Ogólna ocena kontrolowanej działalności	2
2.2. Synteza wyników kontroli	3
2.3. Uwagi końcowe i wnioski.....	7
3. Ważniejsze wyniki kontroli	9
3.1. Charakterystyka stanu prawnego oraz uwarunkowań ekonomicznych i organizacyjnych	9
3.1.1. Charakterystyka stanu prawnego.....	9
3.1.2. Uwarunkowania ekonomiczno-organizacyjne	16
3.2. Istotne ustalenia kontroli	16
3.2.1. Organizacja i prowadzenie kształcenia podyplomowego w publicznych szkołach wyższych.....	17
3.2.2. Finansowanie studiów podyplomowych	32
3.2.3. Nadzór Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego nad prowadzeniem studiów podyplomowych.....	36
4. Informacje dodatkowe o przeprowadzonej kontroli	39
4.1. Przygotowanie kontroli	39
4.2. Postępowanie kontrolne i działania podjęte po zakończeniu kontroli	40
5. Załączniki:	
1. Wykaz aktów normatywnych dotyczących skontrolowanej działalności.	
2. Wykaz skontrolowanych jednostek i osób kierujących tymi jednostkami oraz jednostek organizacyjnych NIK, które przeprowadzały kontrole, a także ocen skontrolowanej działalności zawartych w wystąpieniach pokontrolnych NIK.	
3. Wykaz organów, którym przekazano informację o wynikach kontroli.	

1. Wprowadzenie

1.1. Temat kontroli

Kontrola pn. „Organizacja i finansowanie studiów podyplomowych w publicznych szkołach wyższych” (nr P/08/074) przeprowadzona w okresie od 24 stycznia 2008 r. do 25 czerwca 2008 r.

Kontrola podjęta została z inicjatywy Najwyższej Izby Kontroli i obejmowała lata akademickie od 2005/2006 do 2007/2008 (semestr zimowy). Dane dotyczące przychodów i kosztów skontrolowanych uczelni obejmowały lata 2005-2007.

1.2. Cel i zakres kontroli

Celem kontroli było dokonanie oceny organizacji kształcenia podyplomowego w publicznych szkołach wyższych, z uwzględnieniem:

- 1) jakości kształcenia,
- 2) warunków realizacji zajęć dydaktycznych,
- 3) finansowania kosztów kształcenia podyplomowego,
- 4) ustalania wysokości pobieranych opłat.

Celem kontroli było również dokonanie oceny skuteczności nadzoru Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego nad działalnością uczelni w kontrolowanym zakresie.

Kontrolą objęto 27 jednostek, w tym Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego oraz 26 publicznych szkół wyższych nadzorowanych przez Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego.

W informacji wykorzystano wyniki trzech kontroli doraźnych (rozpoznawczych) przeprowadzonych w II kwartale 2007 r. w trzech publicznych szkołach wyższych. Wykaz skontrolowanych jednostek stanowi załącznik nr 2 do informacji.

Kontrole w ww. jednostkach przeprowadzono z uwzględnieniem kryteriów określonych w art. 5 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹, zwanej dalej „ustawą o NIK”, tj. pod względem legalności, gospodarności, celowości i rzetelności.

1.3. Uzasadnienie podjęcia kontroli

Prowadzenie i finansowanie studiów podyplomowych nie było dotychczas kontrolowane przez Najwyższą Izbę Kontroli. Podjęcie kontroli uzasadniały ponadto skargi skierowane do Prezesa NIK oraz informacje prasowe.

¹ Dz. U. z 2007 r. Nr 231, poz. 1701.

2. Podsumowanie wyników kontroli

2.1. Ogólna ocena kontrolowanej działalności

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, mimo stwierdzonych istotnych nieprawidłowości, organizację, prowadzenie i finansowanie studiów podyplomowych w skontrolowanych szkołach wyższych².

W większości skontrolowanych szkół wyższych (89%) plany i programy nauczania na studiach podyplomowych były zgodne ze standardami kształcenia bądź minimalnymi wymogami programowymi określonymi przez właściwych ministrów.

Pozytywnie należy także ocenić finansowanie i rozliczanie kosztów prowadzonych przez skontrolowane uczelnie studiów podyplomowych oraz ustalanie wysokości odpłatności za te studia.

Stwierdzone nieprawidłowości polegały w szczególności na:

- 1) nieokreśleniu przez Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego warunków wydawania i wzorów dyplomów oraz niezapewnieniu właściwego nadzoru nad prowadzeniem studiów podyplomowych,
- 2) nieustaleniu przez ponad połowę skontrolowanych uczelni wytycznych dla rad podstawowych jednostek organizacyjnych odnośnie kształcenia w celu zdobywania i uzupełniania wiedzy,
- 3) nieuchwaleniu przez senaty dwóch szkół wyższych szczegółowych zasad pobierania opłat za świadczone usługi edukacyjne oraz trybu i warunków zwalniania z tych opłat studentów,
- 4) przyjmowaniu na studia podyplomowe, w ponad połowie skontrolowanych uczelni, osób nieposiadających dyplomu ukończenia studiów wyższych,
- 5) nieprowadzeniu w 31% skontrolowanych szkół wyższych ewidencji przychodów i kosztów z podziałem na poszczególne rodzaje działalności.

² W wystąpieniach pokontrolnych spośród 26 skontrolowanych szkół wyższych dwie uzyskały ocenę pozytywną, pozostałe uzyskały ocenę pozytywną, mimo stwierdzonych nieprawidłowości (18 szkół) lub uchybień (6 szkół).

Ponadto stwierdzono, że nie zostały określone minimalne wymagania programowe dla studiów podyplomowych, których ukończenie jest warunkiem uzyskania niektórych uprawnień zawodowych lub licencji zawodowej.

2.2. Synteza wyników kontroli

- 1. W roku akademickim 2007/2008 na studiach podyplomowych studiowało w Polsce 173.553 słuchaczy, w tym w uczelniach państwowych – 123.737 słuchaczy (71%) i w szkołach niepublicznych – 49.816 słuchaczy (29%). W porównaniu z rokiem akademickim 2006/2007 liczba słuchaczy ogółem na studiach podyplomowych wzrosła o 15,2%. [str. 16]**
- 2. Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego pomimo upływu blisko trzech lat od wejścia w życie ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym³, nie określił - stosownie do art. 167 ust. 3 ww. ustawy - warunków wydawania i wzorów dyplomów. [str. 17-18]**

Ponadto Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego nie sprawował właściwego nadzoru nad uczelniami w zakresie prowadzenia przez uczelnie studiów podyplomowych, w szczególności Ministerstwo nie posiadało pełnego rozeznania, czy nadzorowane szkoły wyższe prowadzą studia podyplomowe w zakresie związanym z prowadzonymi przez nie kierunkami studiów, ograniczając się jedynie – w przypadku wystąpień uczelni - do wyrażania lub niewyrażania zgody na prowadzenie studiów podyplomowych niezwiązanych z prowadzonymi kierunkami.

Stwierdzono, że problematyka dotycząca prowadzenia i finansowania studiów podyplomowych przez szkoły wyższe nie była w latach 2005-2008 badana przez Ministerstwo, nie była także przedmiotem audytu. [str. 36-38]

- 3. W 17 skontrolowanych uczelniach (65%) senaty nie ustaliły, pomimo posiadanymi kompetencjami określonymi w art. 62 ust. 1 pkt 4 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym, wytycznych dla rad podstawowych jednostek organizacyjnych w zakresie wykonywania podstawowych zadań uczelni, o których mowa w art. 13 ust. 1 pkt 6 ww. ustawy, tj. odnośnie kształcenia w celu zdobywania i uzupełniania wiedzy.**

³ Dz. U. Nr 164, poz. 1365, ze zm.

W ośmiu uczelniach (31%) regulaminy studiów podyplomowych zostały uchwalone przez senaty po roku, a w trzech szkołach wyższych - po ponad dwóch latach od wejścia w życie ww. ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym.

Ponadto Senat Akademii Wychowania Fizycznego we Wrocławiu, do czasu zakończenia kontroli, nie uchwalił regulaminu studiów podyplomowych.. [str. 18]

4. W połowie skontrolowanych szkół wyższych stwierdzono przypadki przyjmowania na studia podyplomowe osób, które nie posiadały dyplomu ukończenia studiów wyższych, co było niezgodne z warunkiem wynikającym z definicji określonej w art. 2 ust. 1 pkt 11 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym.

W trzech uczelniach na studia podyplomowe z zakresu przygotowania pedagogicznego oraz przygotowania do pracy w szkołach specjalnych i ośrodkach specjalnych przyjmowano osoby, które nie ukończyły studiów wyższych, co było niezgodne z wymogami określonymi w załączniku nr XI do rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 7 września 2004 r. w sprawie standardów kształcenia nauczycieli⁴.

W trzech skontrolowanych uczelniach zarządzenia rektorów o utworzeniu studiów podyplomowych dopuszczały uczestniczenie w studiach podyplomowych osób nieposiadających studiów wyższych, a w czterech skontrolowanych jednostkach regulaminy studiów podyplomowych dopuszczały możliwość uczestniczenia w zajęciach studiów podyplomowych osób nieposiadających dyplomu ukończenia studiów wyższych (studia podyplomowe są formą kształcenia przeznaczoną dla osób legitymujących się dyplomem ukończenia studiów wyższych).

W Uniwersytetach: Mikołaja Kopernika w Toruniu oraz we Wrocławiu nie były przestrzegane wewnętrzne przepisy regulujące zasady rekrutacji na studia podyplomowe, w tym szczególne wymagania, jakie winni spełniać kandydaci na te studia w zakresie wykształcenia i zatrudnienia. [str. 19-21]

⁴ Dz. U. Nr 201, poz. 2110.

5. Większość skontrolowanych uczelni prowadziła studia podyplomowe – stosownie do art. 8 ust. 6 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym – w zakresie związanym z prowadzonymi przez nie kierunkami studiów.

Nieprawidłowości w tym zakresie stwierdzono w czterech szkołach wyższych, tj. w: Uniwersytecie Warmińsko-Mazurskim w Olsztynie, Akademii Ekonomicznej w Poznaniu, Uniwersytecie Przyrodniczym w Poznaniu oraz Politechnice Wrocławskiej), w których stwierdzono przypadki prowadzenia studiów podyplomowych w zakresie niezwiązanym z prowadzonymi przez nie kierunkami studiów. [str. 22-24]

6. NIK ocenia pozytywnie prowadzenie przez 23 spośród 26 skontrolowanych uczelni (89%) studiów podyplomowych dających uprawnienia do wykonywania zawodu lub uzyskania licencji zawodowej, zgodnie ze standardami kształcenia bądź minimalnymi wymogami programowymi określonymi przez właściwych ministrów, pomimo stwierdzenia nieprawidłowości.

Nieprawidłowości dotyczyły niezrealizowania niektórych treści programowych, określonych w standardach kształcenia nauczycieli, oraz przeznaczania na zajęcia dydaktyczne mniejszej liczby godzin od określonej w standardach bądź minimalnych wymaganiach programowych. Nieprawidłowości te stwierdzono w trzech skontrolowanych uczelniach (Akademii Pedagogicznej w Krakowie, Uniwersytecie Jagiellońskim w Krakowie oraz w Uniwersytecie Ekonomicznym we Wrocławiu). [str. 25-26]

7. Stwierdzono, że nie zostały określone minimalne wymagania programowe (treści programowe oraz godzinowy wymiar zajęć) dla studiów podyplomowych, których ukończenie jest warunkiem koniecznym do uzyskania niektórych uprawnień wykonywania zawodu lub licencji zawodowej.

Powyższe dotyczyło studiów podyplomowych dających uprawnienia do wykonywania zawodu: bibliotekarza, muzealnika, głównego księgowego sektora finansów publicznych, urbanisty oraz uzyskania licencji zawodowych w zakresie realizacji zadań państwowych dotyczących promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia oraz aktywizacji zawodowej. [str. 26-29]

8. W ośmiu spośród 26 skontrolowanych uczelni (31%) nie były przestrzegane wewnętrzne przepisy regulujące tok studiów podyplomowych.

Stwierdzone nieprawidłowości dotyczyły nieprzestrzegania określonego w ww. przepisach: sposobu dokumentowania wykonania zadań dydaktycznych, obowiązującego wymiaru godzinowego zajęć dydaktycznych, zasad powoływania poszczególnych edycji studiów podyplomowych oraz sporządzania kosztorysów i uruchamiania środków finansowych na sfinansowanie kosztów poszczególnych edycji studiów. [str. 29-31]

9. Pomimo upływu trzech lat od wejścia w życie ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym - senaty Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie oraz Uniwersytetu Gdańskiego nie określiły – stosownie do art. 99 ust. 3 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym - szczegółowych zasad pobierania opłat za świadczone usługi edukacyjne (mimo pobierania opłat), w tym trybu i warunków zwalniania – w całości lub w części – z tych opłat studentów.

W ośmiu spośród 26 skontrolowanych uczelni (31%) nie dokonano po 1 stycznia 2007 r. zmian w obowiązujących w uczelniach zasadach (polityce) rachunkowości, w związku z wejściem w życie rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 22 grudnia 2006 r. w sprawie szczegółowych zasad gospodarki finansowej uczelni oraz nie prowadzono szczegółowej ewidencji kosztów – na zasadach w nim określonych.

Ponadto w trzech skontrolowanych uczelniach koszty studiów podyplomowych księgowane były koszty nie ujęte w kosztorysach wstępnych lub nie wynikające z zawartych umów. [str. 34-36]

10. W organizacji, prowadzeniu i finansowaniu studiów podyplomowych ujawniono liczne nieprawidłowości jednak w wymiarze finansowym były one niewielkie. Wystąpiły jedynie w Akademii Ekonomicznej w Poznaniu, w której stwierdzono kwoty wydatkowane z naruszeniem prawa w wysokości 14,4 tys. zł. [str. 35]

2.3. Uwagi końcowe i wnioski

W ostatnich latach w Polsce nastąpił dynamiczny rozwój studiów podyplomowych prowadzonych zarówno w publicznych, jak i niepublicznych szkołach wyższych.

W ocenie NIK organizowanie i prowadzenie studiów podyplomowych nie zostało dotychczas dostatecznie uregulowane w przepisach prawnych. W szczególności nie zostały określone standardy nauczania (opracowane zostały tylko standardy dotyczące kształcenia nauczycieli), a także warunki, jakie muszą spełniać jednostki organizacyjne uczelni, aby prowadzić studia podyplomowe, umożliwiające – zgodnie z obowiązującymi przepisami – uzyskanie niektórych uprawnień zawodowych lub licencji zawodowej.

Celem wyeliminowania stwierdzonych nieprawidłowości Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego powinien podjąć działania polegające na:

- 1) wydaniu rozporządzenia – stosownie do art. 167 ust. 3 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym,
- 2) ujmowaniu w planach pracy kontroli wewnętrznej i audytu kontroli dotyczących prowadzenia studiów podyplomowych w publicznych i niepublicznych szkołach wyższych, uwzględniając w tematyce kontroli jakość tego kształcenia.

Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego powinien rozważyć podjęcie prac legislacyjnych, mających na celu określenie standardów nauczania lub minimalnych wymagań programowych dla studiów podyplomowych w zakresie bibliotekoznawstwa i informacji naukowej oraz w zakresie muzealnictwa.

Minister Pracy i Polityki Społecznej powinien rozważyć podjęcie prac legislacyjnych, mających na celu określenie standardów nauczania lub minimalnych wymagań programowych dla studiów podyplomowych w zakresie: pośrednictwa pracy, poradnictwa zawodowego, rozwoju zasobów ludzkich, programów i projektów rynku pracy.

Minister Infrastruktury powinien rozważyć podjęcie prac legislacyjnych, mających na celu określenie standardów nauczania lub minimalnych wymagań

programowych dla studiów podyplomowych, których ukończenie umożliwia ubieganie się o uzyskanie uprawnień urbanisty.

Minister Finansów powinien rozważyć podjęcie prac legislacyjnych, mających na celu określenie standardów nauczania lub minimalnych wymagań programowych dla ekonomicznych studiów podyplomowych dających uprawnienia do zatrudnienia na stanowisku głównego księgowego jednostki sektora finansów publicznych.

W prowadzeniu studiów podyplomowych przez skontrolowane szkoły wyższe stwierdzono istotne nieprawidłowości, które powodowały zakłócenie toku studiów oraz obniżenie jakości kształcenia.

W celu wyeliminowania tych nieprawidłowości rektorzy publicznych szkół wyższych powinni w szczególności zapewnić:

- 1) ustalenie przez senaty szkół wyższych, zgodnie z posiadanymi kompetencjami określonymi w art. 62 ust. 1 pkt 4 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym, wytycznych dla rad podstawowych jednostek organizacyjnych w zakresie wykonywania podstawowych zadań uczelni określonych w art. 13 ust. 1 pkt 6, tj. odnośnie kształcenia w celu zdobywania i uzupełniania wiedzy,**
- 2) określenie przez senaty uczelni – stosownie do art. 99 ust. 3 ww. ustawy - szczegółowych zasad pobierania opłat za świadczone usługi edukacyjne oraz trybu i warunków zwalniania z tych opłat studentów,**
- 3) nieprzyjmowanie na studia podyplomowe osób nieposiadających dyplomu ukończenia studiów wyższych,**
- 4) bieżącą kontrolę przestrzegania przez podstawowe jednostki organizacyjne szkół wyższych wewnętrznych przepisów regulujących zasady sporządzania planów i programów studiów podyplomowych oraz ich realizacji, a także zasad rekrutacji na studia podyplomowe.**

3. Ważniejsze wyniki kontroli

3.1. Charakterystyka stanu prawnego oraz uwarunkowań ekonomicznych i organizacyjnych

3.1.1. Charakterystyka stanu prawnego

1. Stosownie do art. 2 ust. 1 pkt 11 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym studia podyplomowe są inną niż studia wyższe i studia doktoranckie formą kształcenia przeznaczoną dla osób legitymujących się dyplomem ukończenia studiów wyższych.

Zgodnie z art. 8 ust. 6 ww. ustawy uczelnia może prowadzić studia podyplomowe w zakresie związanym z prowadzonymi przez nią kierunkami studiów. Jeżeli program studiów podyplomowych wykracza poza zakres, o którym mowa w ust. 6, do prowadzenia tych studiów wymagana jest zgoda ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego wydana po zasięgnięciu opinii Rady Głównej Szkolnictwa Wyższego (art. 8 ust. 7).

Regulamin studiów podyplomowych uchwała senat uczelni (art. 62 ust. 1 pkt 2). Plany i programy studiów podyplomowych uchwalają rady podstawowych jednostek organizacyjnych uczelni⁵, zgodnie z wytycznymi ustalonymi przez senat uczelni publicznej lub organ kolegialny uczelni niepublicznej (art. 68 ust. 1 pkt 4).

Uczelnia publiczna może pobierać opłaty za świadczone usługi edukacyjne związane z prowadzeniem studiów podyplomowych (art. 99 ust. 1 pkt 5). Absolwenci studiów podyplomowych i kursów dokształcających otrzymują świadectwa ukończenia tych studiów lub kursów (art. 167 ust. 1).

Stosownie do art. 167 ust. 3 pkt 2 i pkt 3 minister właściwy do spraw szkolnictwa wyższego określa, w drodze rozporządzenia: warunki wydawania i wzory dyplomów, uwzględniając formę studiów podyplomowych lub kursów dokształcających oraz stopień studiów; warunki wydawania i wzory dyplomów ukończenia studiów prowadzonych wspólnie przez różne uczelnie i instytucje naukowe, również zagraniczne, uwzględniając formę studiów, studiów podyplomowych lub kursów dokształcających oraz stopień studiów. Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego nie wydał dotychczas (do sierpnia 2008 r.) ww. przepisów wykonawczych do ustawy.

⁵ Stosownie do art. 2 ust. 1 pkt 29 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym podstawową jednostką organizacyjną uczelni jest wydział lub inna jednostka organizacyjna określona w statucie, prowadząca co najmniej jeden kierunek studiów lub studia doktoranckie co najmniej w jednej dyscyplinie naukowej.

Zgodnie z art. 100 ust. 1 ustawy uczelnia publiczna pokrywa koszty swojej działalności, zobowiązania oraz wydatki na rozwój i inne potrzeby z przychodów określonych w art. 98 ust. 1 ustawy; uczelnia publiczna prowadzi samodzielną gospodarkę finansową na podstawie planu rzeczowo-finansowego, zgodnie z przepisami o finansach publicznych i o rachunkowości (art. 100 ust. 2); uczelnia publiczna przekazuje ministrowi, który sprawuje nad nią nadzór, oraz ministrowi właściwemu do spraw finansów publicznych plan rzeczowo-finansowy, w terminie czternastu dni od jego uchwalenia (art. 100 ust. 3).

2. Zasady gospodarki finansowej uczelni publicznych określone zostały w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 22 grudnia 2006 r. w sprawie szczegółowych zasad gospodarki finansowej uczelni publicznych (zwanym dalej „rozporządzeniem RM”) – które weszło w życie od dnia 1 stycznia 2007 r.⁶

Zgodnie z § 1 ust. 1 rozporządzenia RM plan rzeczowo-finansowy uczelni publicznej obejmuje: przychody i koszty podstawowej działalności operacyjnej; pozostałe przychody i koszty operacyjne; przychody i koszty finansowe; wynik finansowy; fundusze; informacje o zatrudnieniu i wynagrodzeniach. W rocznym planie rzeczowo-finansowym uczelnia publiczna przedstawia również informacje o: liczbie studentów i uczestników studiów doktoranckich w podziale na formy studiów; liczbie studentów i uczestników studiów doktoranckich korzystających z różnych form pomocy materialnej; liczbie miejsc w domach studenckich; kosztach remontów budynków i lokali oraz obiektów inżynierii lądowej i wodnej, z wyjątkiem domów i stołówek studenckich; nakładach na rzeczowe aktywa trwałe (ust. 2).

Uczelnia publiczna sporządza roczny plan rzeczowo-finansowy, uwzględniając przyznane dotacje i inne środki finansowe z budżetu państwa oraz budżetów jednostek samorządu terytorialnego lub ich związków, a także planowane przychody własne (§ 2). Podstawowa działalność operacyjna obejmuje działalność dydaktyczną, badawczą i gospodarczą wyodrębnioną (§ 3).

Źródła przychodów działalności dydaktycznej określone zostały w § 4 rozporządzenia. W przepisie tym uwzględnione zostały m.in. przychody z prowadzenia studiów podyplomowych oraz kursów kształcących (zgodnie z art. 99 ust. 1 pkt 5 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym).

⁶ Dz. U. Nr 246, poz. 1796.

Koszty działalności dydaktycznej określone zostały w § 7 rozporządzenia. W ramach działalności uczelni koszty rozlicza się na koszty kształcenia związane z procesem dydaktycznym na studiach i kursach, o których mowa w art. 8 ust. 1, oraz realizacją zadań, o których mowa w art. 94 ust. 1 pkt 2-6, 8, 9 i 11 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym; kształceniem kadr naukowych; utrzymaniem uczelni (w tym remontów), z wyjątkiem domów i stołówek studenckich; prowadzeniem innych działań podejmowanych przez uczelnię w ramach działalności dydaktycznej.

Zgodnie z § 14 ust. 1 rozporządzenia RM uczelnia publiczna rozlicza koszty według rodzajów działalności na podstawie ewidencji kosztów w przekrojach rodzajowym i kalkulacyjnym, zapewniających sporządzanie sprawozdań finansowych. Zasady (politykę) rachunkowości, które szczegółowo regulują ewidencję i rozliczanie kosztów ustala rektor uczelni publicznej (ust. 3).

Zgodnie z zasadami określonymi w rozporządzeniu RM koszty podstawowej działalności operacyjnej wymienionej w § 3, które na podstawie dokumentów źródłowych można zakwalifikować do określonych rodzajów działalności, stanowią koszty bezpośrednie (§ 15 ust. 1). Koszty działalności uczelni, w tym koszty wynagrodzeń oraz koszty rzeczowe, których nie można zaliczyć do kosztów bezpośrednich określonych rodzajów działalności, stanowią koszty pośrednie (§ 15 ust. 2). Sposób i zasady rozliczania kosztów pośrednich na poszczególne rodzaje działalności oraz utrzymania domów i stołówek studenckich ustala rektor, chyba, że zawarte umowy stanowią inaczej (§ 16).

Do dnia 31 grudnia 2006 r. obowiązywało rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 27 sierpnia 1991 r. w sprawie zasad gospodarki finansowej uczelni⁷, które nie określało zasad szczegółowej ewidencji kosztów działalności uczelni. Stosownie do § 8 pkt 3 rozporządzenia opłaty za zajęcia dydaktyczne mogły być pobierane za studia podyplomowe i inne formy kształcenia. Zgodnie z § 9 ust. 1 rozporządzenia podstawę ustalania odpłatności stanowił planowany koszt zajęć dydaktycznych. Rodzaje zajęć, za które były pobierane opłaty, oraz ich wysokość ustalał rektor (§ 9 ust. 2).

3. Standardy kształcenia nauczycieli na studiach podyplomowych określone zostały w załączniku do rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 7 września 2004 r. w sprawie standardów kształcenia nauczycieli (zwanego dalej

⁷ Dz. U. Nr 84, poz. 380, ze zm.

„rozporządzeniem MENiS”)⁸. Stosownie do § 2 rozporządzenia MENiS standardy kształcenia nauczycieli dotyczą studiów i studiów podyplomowych rozpoczynających się od roku akademickiego 2004/2005.

Załącznik do rozporządzenia MENiS „Standardy kształcenia nauczycieli na studiach wyższych zawodowych, uzupełniających studiach magisterskich, jednolitych studiach magisterskich oraz studiach podyplomowych” w części XI „Studia Podyplomowe” określa warunki i wymagania, których spełnienie jest niezbędne do prowadzenia tych studiów w uczelni.

Kształcenie nauczycieli na studiach podyplomowych w specjalizacji nauczycielskiej może być prowadzone w zakresie:

- 1) przygotowania merytorycznego do nauczania przedmiotu (prowadzenia zajęć), jeżeli:
 - a) program studiów zapewnia przygotowanie merytoryczne absolwentów studiów wyższych zawodowych lub studiów magisterskich do nauczania przedmiotu (prowadzenia zajęć), zgodnie z zakresem podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół, określonej w odrębnych przepisach, a ponadto został opracowany z uwzględnieniem posiadanego przez uczestników studiów podyplomowych przygotowania tak, aby studia umożliwiały uzyskanie wiedzy i umiejętności odpowiednich do nauczania przedmiotu (prowadzenia zajęć),
 - b) w trakcie studiów są realizowane zajęcia z zakresu dydaktyki przedmiotowej,
 - c) studia są prowadzone w wymiarze co najmniej 350 godzin i trwają co najmniej trzy semestry;
- 2) przygotowania pedagogicznego, jeżeli:
 - a) studia są prowadzone dla absolwentów studiów wyższych zawodowych lub studiów magisterskich, posiadających przygotowanie merytoryczne do nauczania przedmiotu (prowadzenia zajęć),
 - b) program studiów uwzględnia określone w rozporządzeniu przedmioty i treści programowe kształcenia nauczycielskiego,

⁸ Dz. U. Nr 207, poz. 2110.

- c) studia są prowadzone w wymiarze co najmniej 330 godzin i trwają co najmniej trzy semestry,
 - d) realizowane są praktyki pedagogiczne w wymiarze, co najmniej 150 godzin;
- 3) przygotowania do pracy w szkołach specjalnych i ośrodkach specjalnych, jeżeli:
- a) studia są prowadzone - w zakresie odpowiednim do rodzaju niepełnosprawności uczniów - dla absolwentów studiów wyższych zawodowych lub studiów magisterskich, którzy posiadają przygotowanie merytoryczne i pedagogiczne do nauczania przedmiotu (prowadzenia zajęć), a uzupełniają przygotowanie do pracy w szkołach specjalnych i ośrodkach specjalnych,
 - b) program studiów zawiera treści kształcenia, które umożliwiają nabycie wiedzy na temat potrzeb i możliwości edukacyjnych dzieci i młodzieży z określoną niepełnosprawnością, współpracy ze specjalistami wspomagającymi rozwój dzieci i młodzieży z określoną niepełnosprawnością oraz wiedzy i umiejętności w zakresie przygotowania i realizacji procesu wychowania i nauczania optymalnych do rodzaju i stopnia niepełnosprawności,
 - c) studia są prowadzone w wymiarze co najmniej 350 godzin.

4. Stosownie do art. 122 ust. 4 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (zwanej dalej „ustawą o pomocy społecznej”)⁹ ukończenie studiów podyplomowych dla osób posiadających wykształcenie wyższe, w których programie uwzględniono minimum programowe specjalizacji z zakresu organizacji pomocy społecznej, jest równoznaczne z uzyskaniem przez absolwentów tych studiów specjalizacji.

W § 2 rozporządzenia Ministra Polityki Społecznej z dnia 22 września 2004 r. w sprawie specjalizacji z zakresu organizacji pomocy społecznej (zwanego dalej „rozporządzeniem MPS”)¹⁰ określone zostało minimum programowe zawierające bloki tematyczne oraz liczbę godzin przeznaczonych na realizację każdego z tych bloków tematycznych. Łączny wymiar czasu przeznaczony na prowadzenie zajęć określono na 210 godzin.

⁹ Dz. U. z 2008 r. Nr 115, poz. 728.

¹⁰ Dz. U. Nr 219, poz. 2224.

5. Zgodnie z art. 177 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (zwanej dalej „ustawą o gospodarce nieruchomościami”¹¹) uprawnienia zawodowe w zakresie szacowania nieruchomości nadaje się m.in. osobie, która ukończyła studia podyplomowe w zakresie wyceny nieruchomości.

Minimum programowe dla studiów podyplomowych w tym zakresie określone zostało w komunikacie Ministra Infrastruktury z dnia 23 grudnia 2004 r. w sprawie ustalenia minimalnych wymogów programowych dla studiów podyplomowych w zakresie szacowania nieruchomości¹² (obowiązywał do dnia 24 czerwca 2007 r.). Od dnia 25 czerwca 2007 r. obowiązują przepisy komunikatu Ministra Budownictwa z dnia 20 czerwca 2007 r. w sprawie ustalania minimalnych wymogów programowych dla studiów podyplomowych w zakresie wyceny nieruchomości¹³.

Stosownie do art. 182 ust. 1 pkt 4 ustawy o gospodarce nieruchomościami licencję zawodową pośrednika w obrocie nieruchomościami¹⁴ nadaje się m.in. osobie, która ukończyła studia podyplomowe w zakresie pośrednictwa w obrocie nieruchomościami.

Minimum programowe dla studiów podyplomowych w tym zakresie określone zostało w komunikacie Ministra Infrastruktury z dnia 23 grudnia 2004 r. w sprawie ustalenia minimalnych wymogów programowych dla studiów podyplomowych w zakresie pośrednictwa w obrocie nieruchomościami¹⁵ (obowiązywał do dnia 24 czerwca 2007 r.). Od dnia 25 czerwca 2007 r. obowiązują przepisy komunikatu Ministra Budownictwa z dnia 20 czerwca 2007 r. w sprawie ustalenia minimalnych wymogów programowych dla studiów podyplomowych w zakresie pośrednictwa w obrocie nieruchomościami¹⁶.

¹¹ Dz. U. z 2004 r. Nr 261, poz. 2603, ze zm.

¹² Dz. Urz. MI Nr 23, poz. 253.

¹³ Dz. Urz. MB Nr 3, poz. 16.

¹⁴ Od 1 stycznia 2008 r. licencja nosi nazwę - licencji zawodowej w zakresie pośrednictwa w obrocie nieruchomościami.

¹⁵ Dz. Urz. MI Nr 23, poz. 251.

¹⁶ Dz. Urz. MB Nr 3, poz. 15.

Stosownie do art. 187 ust. 1 pkt 4 ustawy o gospodarce nieruchomościami licencję zawodową zarządcy nieruchomości¹⁷ nadaje się m.in. osobie, która ukończyła studia podyplomowe w zakresie zarządzania nieruchomościami.

Minimum programowe dla studiów podyplomowych w tym zakresie określone zostało w komunikacie Ministra Infrastruktury z dnia 23 grudnia 2004 r. w sprawie ustalenia minimalnych wymogów programowych dla studiów podyplomowych w zakresie zarządzania nieruchomościami¹⁸ (obowiązywał do dnia 24 czerwca 2007 r.). Od dnia 25 czerwca 2007 r. obowiązują przepisy komunikatu Ministra Budownictwa z dnia 20 czerwca 2007 r. w sprawie ustalenia minimalnych wymogów programowych dla studiów podyplomowych w zakresie zarządzania nieruchomościami¹⁹.

6. Stosownie do art. 33 ust. 1 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym minister właściwy do spraw szkolnictwa wyższego sprawuje nadzór nad zgodnością działań uczelni z przepisami prawa i statutem, a także nad prawidłowością wydatkowania środków publicznych. Minister właściwy do spraw szkolnictwa wyższego może żądać informacji i wyjaśnień od organów uczelni, a także dokonywać kontroli działalności uczelni. Kontrola, o której mowa w art. 33 ww. ustawy, obejmuje badanie zgodności działania organów uczelni z przepisami prawa, statutem oraz uzyskanymi uprawnieniami, a także prawidłowości wydatkowania środków publicznych. Przedmiotem kontroli może być również badanie warunków realizacji procesu dydaktycznego. Po zakończeniu kontroli sporządza się protokół (art. 34 ust. 1).

Tryb przeprowadzania kontroli określony został w rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 31 stycznia 2007 r. w sprawie szczegółowego trybu dokonywania kontroli uczelni i związków uczelni (zwanego dalej „rozporządzeniem o kontroli”²⁰).

Do działalności publicznych szkół wyższych mają zastosowanie przepisy ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości²¹ oraz ustawy z dnia 30 czerwca 2005 r. o finansach publicznych²².

¹⁷ Od 1 stycznia 2008 r. licencja nosi nazwę - licencji zawodowej w zakresie zarządzania nieruchomościami.

¹⁸ Dz. Urz. MI Nr 23, poz. 252.

¹⁹ Dz. Urz. MB Nr 3, poz. 17.

²⁰ Dz. U. Nr 24, poz. 151.

²¹ Dz. U. z 2002 r. Nr 76, poz. 694, ze zm.

3.1.2. Uwarunkowania ekonomiczno-organizacyjne

Ministrowie odpowiedzialni za szkolnictwo wyższe w 29 krajach europejskich podpisali w 1999 r. tzw. Deklarację Bolońską zapoczątkowując ogólnoeuropejskie przedsięwzięcie zwane Procesem Bolońskim. Celem tego procesu jest dokonanie zmian w systemach szkolnictwa wyższego w Europie, a ostatecznym celem jest utworzenie do 2010 r. – w wyniku uzgodnienia ogólnych zasad organizacji kształcenia – Europejskiego Obszaru Szkolnictwa Wyższego (EOSzW). Istotne miejsce w Europejskim Obszarze Szkolnictwa Wyższego zajmuje kształcenie ustawiczne, którego jedną z form jest kształcenie podyplomowe. Kształcenie ustawiczne i jego znaczenie dla powstania i rozwoju EOSzW były jednym z wiodących tematów Komunikatu Praskiego (2001 r.) oraz Komunikatu Berlińskiego (2003 r.), w których ministrowie do spraw szkolnictwa wyższego podkreślili konieczność zwiększenia udziału kształcenia na poziomie wyższym w ogólnej strategii rozwoju kształcenia ustawicznego.

Kształcenie ustawiczne jest jedną z form zwiększania dostępu do edukacji na poziomie wyższym i wyrównywania szans w tym zakresie. W uczelniach zachodnioeuropejskich kształcenie ustawiczne, obejmujące różne formy doskonalenia kwalifikacji zawodowych, zajmuje istotną pozycję. Programy doskonalenia zawodowego są opracowywane i prowadzone wspólnie z firmami.

Obecnie około 49% uczelni europejskich, głównie w krajach skandynawskich, Wielkiej Brytanii i Francji oferuje takie formy kształcenia. Istotnym nierozwiązanym dotychczas problemem kształcenia ustawicznego pozostaje natomiast uznawalność tego typu wykształcenia.

W roku akademickim 2007/2008 na studiach podyplomowych studiowało w Polsce 173.553 słuchaczy, w tym w uczelniach publicznych 123.773 słuchaczy (71%) i w uczelniach niepublicznych – 49616 słuchaczy (29%)²³.

²² Dz. U. Nr 249, poz. 2104, ze zm.

²³ „Szkoly wyższe i ich finanse w 2007 r. GUS, warszawa 2008.

3.1. Istotne ustalenia kontroli

3.1.3. Organizacja i prowadzenie kształcenia podyplomowego w publicznych szkołach wyższych

1. Stosownie do art. 167 ust. 1 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym absolwenci studiów otrzymują dyplomy państwowe ukończenia studiów wyższych, potwierdzające uzyskanie odpowiedniego tytułu zawodowego. Absolwenci studiów doktoranckich, studiów podyplomowych i kursów dokształcających otrzymują świadectwa ukończenia tych studiów lub kursów.

Zgodnie z art. 167 ust. 3 minister właściwy do spraw szkolnictwa wyższego określa, w drodze rozporządzenia: rodzaje tytułów zawodowych nadawanych absolwentom studiów pierwszego i drugiego stopnia oraz absolwentom jednolitych studiów magisterskich, uwzględniając istniejące tytuły zawodowe i poziom kształcenia; warunki wydawania i wzory dyplomów, w tym suplementu do dyplomów, świadectw, uwzględniając formę studiów, studiów podyplomowych lub kursów dokształcających oraz stopień studiów; warunki wydawania i wzory dyplomów ukończenia studiów prowadzonych wspólnie przez różne uczelnie i instytucje naukowe, również zagraniczne, w tym suplementu do dyplomów, świadectw, o których mowa w ust. 2, uwzględniając formę studiów, studiów podyplomowych lub kursów dokształcających oraz stopień studiów.

Pomimo upływu blisko trzech lat od daty wejścia w życie ww. ustawy, Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego nie wykonał delegacji ustawowej. Z wyjaśnień udzielonych w toku kontroli wynika, że projekt rozporządzenia znajduje się obecnie w fazie uzgodnień międzyresortowych. Opóźnienie prac nad wydaniem rozporządzenia (które trwały od 2006 r.) było spowodowane – zdaniem Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego - koniecznością objęcia jednym aktem prawnym zarówno określenia tytułów zawodowych nadawanych absolwentom szkół wyższych, jak i nowych (merytorycznie i graficznie) wzorów dyplomów ukończenia studiów, a także świadectw ukończenia studiów doktoranckich i podyplomowych.

Dodać należy, że od ponad dwóch lat brak było (według stanu na dzień zakończenia kontroli) przepisów prawnych regulujących powyższe kwestie – z dniem 14 marca 2006 r. przestało obowiązywać rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej oraz Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 12 października 1993 r. w sprawie zasad i warunków

podnoszenia kwalifikacji zawodowych i wykształcenia ogólnego dorosłych²⁴ w części dotyczącej studiów podyplomowych.

2. Zgodnie z posiadanymi kompetencjami określonymi w art. 62 ust. 1 pkt 4 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym, senaty uczelni ustalają wytyczne dla rad podstawowych jednostek organizacyjnych w zakresie wykonywania podstawowych zadań uczelni, określonych w art. 13 ust. 1 pkt 6, tj. odnośnie kształcenia w celu zdobywania i uzupełniania wiedzy.

Stosownie do art. 68 ust. 1 pkt 4 ww. ustawy, zgodnie z wytycznymi ustalonymi przez senat uczelni publicznej, rady podstawowych jednostek organizacyjnych uczelni uchwalają plany i programy studiów podyplomowych.

Z kontroli wynika, że senaty 17 spośród 26 skontrolowanych szkół wyższych (65%) nie ustaliły dotychczas wytycznych dla rad podstawowych jednostek organizacyjnych uczelni w zakresie wykonywania podstawowych zadań uczelni, w tym kształcenia w celu zdobywania i uzupełniania wiedzy.

W pięciu skontrolowanych uczelniach (19%) wytyczne zostały ustalone przez ich senaty ze znacznym opóźnieniem. I tak:

- *senat Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie ustalił wytyczne w marcu 2008 r., w wyniku działań podjętych w toku kontroli; senat Uniwersytetu Śląskiego ustalił wytyczne dopiero w kwietniu 2008 r., w wyniku realizacji wniosków pokontrolnych; senat Akademii Ekonomicznej w Katowicach ustalił wytyczne po 18 miesiącach od wejścia w życie ustawy, a senaty Uniwersytetu Łódzkiego i Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu ustaliły wytyczne dopiero w 2,5 roku od wejścia w życie ustawy.*

3. Stosownie do art. 62 ust. 1 pkt 2 ww. ustawy do kompetencji senatu uczelni należy uchwalanie regulaminu studiów podyplomowych. Z kontroli wynika, że jedynie senat Akademii Wychowania Fizycznego we Wrocławiu nie uchwalił dotychczas regulaminu studiów podyplomowych. W ośmiu uczelniach (31%) regulaminy studiów podyplomowych zostały uchwalone przez senaty w ponad rok po wejściu w życie ustawy, a w trzech szkołach wyższych - w ponad dwa lata po wejściu w życie ustawy (Uniwersytet Technologiczno-Przyrodniczy w Bydgoszczy, Uniwersytet Śląski w Katowicach, Akademia Górniczo-Hutnicza w Krakowie).

W czterech skontrolowanych jednostkach (Politechnice Warszawskiej, Szkole Głównej Handlowej, Katolickim Uniwersytecie Lubelskim i Akademii Ekonomicznej

²⁴ Dz. U. Nr 103, poz. 472, ze zm.

w Poznaniu) regulaminy studiów podyplomowych dopuszczały możliwość uczestniczenia w zajęciach studiów podyplomowych osób nieposiadających dyplomu ukończenia studiów wyższych, co było niezgodne z warunkiem wynikającym z definicji określonej w art. 2 ust. 1 pkt 11 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym, stosownie do którego studia podyplomowe są formą kształcenia przeznaczoną dla osób legitymujących się dyplomem ukończenia studiów wyższych.

Ponadto w trzech skontrolowanych uczelniach (Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu, Uniwersytecie Śląskim i Politechnice Łódzkiej) zarządzenia rektorów o utworzeniu studiów podyplomowych dopuszczały uczestniczenie w studiach podyplomowych osób nieposiadających studiów wyższych.

4. W 14 spośród 26 skontrolowanych szkół wyższych (54%) przyjmowano na studia podyplomowe osoby, które nie posiadały dyplomu ukończenia studiów wyższych, co było niezgodne z warunkiem wynikającym z definicji określonej w ww. przepisach ustawy. Ponadto w trzech skontrolowanych uczelniach nie były także przestrzegane wewnętrzne przepisy zarządzeń rektorów o powołaniu poszczególnych studiów podyplomowych, w części dotyczącej rekrutacji słuchaczy wyłącznie spośród osób posiadających ukończone studia wyższe. Na przykład:

- *w Politechnice Warszawskiej przepis § 4 ust. 2 lit. c „Regulaminu studiów podyplomowych” dopuszczał możliwość uczestniczenia w zajęciach studiów podyplomowych osób nieposiadających dyplomu ukończenia studiów wyższych. W badanym okresie (2005-2007) studenci ostatniego roku studiów byli słuchaczami studiów podyplomowych na: 13 spośród 48 studiów podyplomowych prowadzonych w 2005 r.; 14 spośród 48 studiów podyplomowych prowadzonych w 2006 r.; 19 spośród 49 studiów podyplomowych prowadzonych w 2007 r.,*
- *w Akademii Ekonomicznej w Katowicach w okresie objętym kontrolą 38 słuchaczy studiów podyplomowych organizowanych przez Kolegium Zarządzania (na kierunkach Rachunkowość, Public relations, Zarządzanie w ochronie zdrowia, Pośrednik nieruchomości, Psychologia w zarządzaniu, Zarządzanie nieruchomościami, Zarządzanie projektami, Zarządzanie i marketing) w momencie rozpoczęcia zajęć nie legitymowało się dyplomem ukończenia studiów wyższych, w tym: 23 osoby uczestniczące w tej formie kształcenia w roku akademickim 2005/2006, 11 osób w roku 2006/2007 oraz pięć osób w roku 2007/2008. Okresy pomiędzy datą rozpoczęcia studiów podyplomowych a obroną prac dyplomowych wynosiły od 11 do 472 dni, przy czym w 8 wypadkach okres ten przekraczał rok. W dwóch wypadkach Kolegium Zarządzania nie dysponowało informacjami o dacie obrony prac dyplomowych przez uczestników studiów podyplomowych. Jak wynika z wyjaśnień dyrektora Kolegium Zarządzania przyczynami przyjmowania na studia podyplomowe osób niespełniających kryteriów ustawowych były: umożliwienie uczestnikom podniesienia wykształcenia, względy reklamowe oraz*

podniesienie rentowności danej edycji studiów. Zdaniem NIK ww. uzasadnienie nieprzestrzegania obowiązującego prawa jest niedopuszczalne,

- *w Politechnice Śląskiej w Gliwicach na Wydziale Chemii pięciu spośród 14 słuchaczy nie posiadało dyplomów ukończenia studiów wyższych, na Wydziale Architektury na 14 słuchaczy siedmiu nie posiadało dyplomów, a na Wydziale Automatyki spośród 45 słuchaczy trzech nie posiadało dyplomów. Dziekani ww. wydziałów wyjaśniali, że przyjmowanie osób nieposiadających ukończonych studiów wyższych było spowodowane m.in.: prośbami studentów, którzy byli merytorycznie przygotowani do studiów, bądź niedopatrzeniem ze strony organizatorów. Nie funkcjonował należycie nadzór ze strony Działu Nauczania Politechniki (w odniesieniu do studiów podyplomowych), do którego przekazywane były listy uczestników studiów podyplomowych, zawierające informacje o wykształceniu słuchaczy,*
- *w Politechnice Łódzkiej w badanym okresie studia podyplomowe rozpoczęło, nie posiadając dyplomu ukończenia studiów wyższych ogółem 113 osób, z których jedynie 16 dostarczyło kierownikowi studiów podyplomowych odpis dyplomu, w terminie dwóch miesięcy od rozpoczęcia studiów podyplomowych, zgodnie z § 10 pkt 2 uchwały Senatu Politechniki dopuszczającej warunkowo do udziału w studiach podyplomowych osoby, które złożyły prace dyplomowe i oczekują na egzamin dyplomowy.*

W trzech uczelniach (Uniwersytecie Śląskim, Uniwersytecie Przyrodniczym w Poznaniu i Uniwersytecie Wrocławskim) na studia podyplomowe z zakresu przygotowania pedagogicznego oraz przygotowania do pracy w szkołach specjalnych i ośrodkach specjalnych przyjmowano osoby, które nie ukończyły studiów wyższych. Na przykład:

- *w Uniwersytecie Śląskim w Katowicach ośmiu spośród 37 słuchaczy podyplomowych studiów nauczycielskich w zakresie przygotowania pedagogicznego było jeszcze studentami. Powyższe naruszało również postanowienia § 2 Zarządzenia Rektora US²⁵, zgodnie z którym celem studiów było umożliwienie uzyskania kwalifikacji pedagogicznych absolwentom uczelni wyższych. Ponadto w § 1 pkt 2 zarządzenia Rektora US²⁶ w sprawie utworzenia studiów podyplomowych „Pedagogika specjalna w zakresie oligofrenopedagogiki” określono, iż uczestnikami studiów mogą być także studenci ostatniego roku studiów wyższych z przygotowaniem pedagogicznym. Z wyjaśnień Prorektora ds. Kształcenia wynika, że w toku kontroli uczelnia podjęła działania w celu dostosowania przepisów zarządzenia do obowiązujących uregulowań prawnych,*
- *w Uniwersytecie Przyrodniczym w Poznaniu na studia podyplomowe z zakresu przygotowania pedagogicznego byli przyjmowani studenci V roku studiów. I tak w edycji rozpoczynającej się w roku akademickim 2005/2006 na ogólną liczbę 38 słuchaczy - siedmiu było studentami, w edycji 2006/2007 studenci (28 osób) stanowili ponad połowę*

²⁵ Zarządzenia nr 21/95 z dnia 15 września 1995 r. Rektora Uniwersytetu Śląskiego w sprawie utworzenia Podyplomowych Studiów Pedagogicznych.

²⁶ Zarządzenie Rektora Uniwersytetu Śląskiego nr 66/2005 z dnia 18 października 2005 r. w sprawie utworzenia studiów podyplomowych „Pedagogika specjalna w zakresie oligofrenopedagogiki”.

sluchaczy (55 osób), natomiast w edycji 2007/2008 przyjęto 14 studentów na ogólną liczbę 46 słuchaczy.

W Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu oraz Uniwersytecie Wrocławskim nie były także przestrzegane wewnętrzne przepisy regulujące zasady rekrutacji na studia podyplomowe, w tym szczególne wymagania, jakie winni spełniać kandydaci na te studia w zakresie wykształcenia i zatrudnienia. I tak:

- **w Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu** na czterech spośród sześciu typów studiów podyplomowych (na wydziałach: Filologicznym, Humanistycznym oraz Sztuk Pięknych) nie były przestrzegane szczególne wymagania określone w zarządzeniach rektora uczelni. Z 18 osób przyjętych na Podyplomowe Studium Pedagogiki Korekcyjno-Kompensacyjnej sześć osób nie posiadało ukończonych studiów wyższych, a 12 osób nie przedstawiło stosownych zaświadczeń o zatrudnieniu, potwierdzających czynne wykonywanie zawodu nauczyciela, co było niezgodne z wymogiem określonym w § 1 zarządzenia nr 5 Rektora UMK w Toruniu z dnia 25 stycznia 1994 r.; Spośród 42 osób przyjętych na Podyplomowe Studium Zabytkoznawstwa i Konserwatorstwa Dziedzictwa Architektonicznego, dwie osoby nie posiadały praktyki zawodowej (licencjaci kontynuujący studia drugiego stopnia), zaś jedna osoba (magister teologii) nie przedstawiła zaświadczenia z miejsca pracy, potwierdzającego zajmowanie się konserwacją i restauracją zabytków architektury oraz ich nadzorowaniem i zarządzaniem, mimo iż taki wymóg został określony w § 3 zarządzenia nr 27 Rektora UMK w Toruniu z dnia 5 kwietnia 2007 r. 11 spośród 22 osób przyjętych na Podyplomowe Studium Konserwacji Zabytków Metalowych nie wskazało miejsca zatrudnienia. Stosownie do § 1 ust. 2 zarządzenia nr 17 Rektora UMK w Toruniu z dnia 7 kwietnia 2004 r. słuchaczami studium mogły być osoby zatrudnione w muzeach oraz wykonujący zawód konserwatora sztuki; wśród 11 pozostałych osób byli m.in.: pracownik naukowy, terapeuta, księgowa,
- **w Uniwersytecie Wrocławskim** na „Kwalifikacyjnym Studium Podyplomowym Wiedzy o Społeczeństwie”, prowadzonym przez Wydział Nauk Społecznych, pięciu słuchaczy na ogólną liczbę 72 (7%) nie posiadało wymaganego kierunkowego wykształcenia uprawniającego do przyjęcia na to studium podyplomowe, tj. wyższego o kierunkach: politologia, socjologia, filozofia, stosunki międzynarodowe, historia, prawo i administracja. Na „Studium Podyplomowym - Matematyki z informatyką”, prowadzonym przez Wydział Matematyki i Informatyki, wykształcenia wyższego o kierunkach zbliżonych do matematyki (informatyka, fizyka, chemia, nauki techniczne i pokrewne) nie posiadało w badanym okresie 22 słuchaczy (1%), a wymaganych do przyjęcia uprawnień pedagogicznych nie posiadało osiem osób (5%) na ogólną liczbę 154 słuchaczy. Na „Studium Podyplomowym - Geografii dla Nauczycieli” - prowadzonym przez Wydział Nauk Przyrodniczych – 20 słuchaczy na 35 (57%), nie posiadało wymaganego wykształcenia uprawniającego do przyjęcia na te studia, tj. wyższego o kierunkach zbliżonych do geografii, lecz pedagogiczne (13 osób), historyczne (sześć osób), teologiczne (jedna osoba). Na „Studium Podyplomowym - Biologii dla Nauczycieli” - prowadzonym przez Wydział Nauk Przyrodniczych – dwóch słuchaczy, na 28 (7%), nie posiadało wymaganego wykształcenia, tj. wyższego o profilu przyrodniczym (Uniwersytet, Akademia Rolnicza, Akademia Medyczna, Akademia Wychowania Fizycznego), lecz jedynie chemiczne politechniczne.

5. Stosownie do art. 8 ust. 6 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym uczelnia może prowadzić studia podyplomowe w zakresie związanym z prowadzonymi przez nią kierunkami studiów. Jednocześnie – zgodnie z art. 8 ust. 7 ustawy - jeżeli program studiów podyplomowych wykracza poza ww. zakres, do prowadzenia tych studiów wymagana jest zgoda ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego wydana po zasięgnięciu opinii Rady Głównej Szkolnictwa Wyższego.

W badanym okresie 12 publicznych szkół wyższych²⁷ wystąpiło do ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego²⁸ o wyrażenie - w trybie art. 8 ust. 7 ustawy – zgody na prowadzenie 19 studiów podyplomowych niezwiązanych z prowadzonymi przez te uczelnie kierunkami studiów. Minister wyraził zgodę na prowadzenie 17 studiów podyplomowych, w tym na prowadzenie ośmiu studiów podyplomowych wcześniej negatywnie zaopiniowanych przez Radę Główną Szkolnictwa Wyższego (RGSzW).

W sytuacji braku stosownych uregulowań prawnych, minister właściwy do spraw szkolnictwa wyższego nie ustalił wewnętrznych minimalnych warunków, jakie muszą spełniać uczelnie prowadzące studia podyplomowe, w tym minimalnych wymagań odnośnie: ramowych treści kształcenia, obsady kadrowej, posiadanego zaplecza bibliotecznego i dydaktycznego. Tym samym nie można odnieść się do zasadności decyzji wyrażających zgodę na prowadzenie studiów podyplomowych, podjętych z powołaniem się na fakt, że przedstawiony program studiów podyplomowych oraz warunki ich realizacji spełniają wymagania, jakich oczekuje się od uczelni podejmującej kształcenie w tej formie. Zastrzeżenia budzi nieprzywiązywanie dostatecznej wagi do możliwości zapewnienia, przez uczelnię prowadzącą studia podyplomowe i wydającą świadectwa ich ukończenia, własnej kadry dydaktycznej. Na przykład:

²⁷ Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Nowym Sączu, Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa im. Jana Amosa Komeńskiego w Lesznie, Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie, Uniwersytet Szczeciński, Politechnika Świętokrzyska w Kielcach, Akademia Świętokrzyska im. Jana Kochanowskiego w Kielcach, Akademia Wychowania Fizycznego Józefa Piłsudskiego w Warszawie, Politechnika Rzeszowska im. Ignacego Łukasiewicza, Politechnika Krakowska, Politechnika Łódzka, Politechnika Warszawska, Akademia Sztuk Pięknych w Warszawie.

²⁸ W okresie objętym kontrolą urzędami administracji rządowej, obsługującymi ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego, były następujące ministerstwa: Edukacji Narodowej i Sportu (do 1 września 2005 r.), Edukacji Narodowej (do 31 października 2005 r.), Edukacji i Nauki (do 5 maja 2006 r.), Nauki i Szkolnictwa Wyższego (do chwili obecnej).

- *Aprobata ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego (w ślad za pozytywnymi opiniami RGSzW) uzyskało prowadzenie sześć studiów podyplomowych, mimo iż w jednym przypadku uczelnia organizująca studia podyplomowe (Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa im. Jana Amosa Komeńskiego w Lesznie ubiegająca się o wyrażenie zgody na prowadzenie studiów podyplomowych p.n. „Higiena środowiska”) w ogóle nie zapewniała zatrudnienia własnych pracowników z tytułem lub stopniem naukowym, zaś w pozostałych przypadkach trzy uczelnie zainteresowane prowadzeniem łącznie pięciu studiów podyplomowych nie określiły stopnia zaangażowania własnej kadry naukowej przy prowadzeniu tych studiów (Politechnika Świętokrzyska w Kielcach, Uniwersytet Szczeciński, Politechnika Rzeszowska im. Ignacego Łukaszczyka), przy ubieganiu się o wyrażenie zgody na prowadzenie studiów podyplomowych pn.: „Wycena nieruchomości”, „Zarządzanie nieruchomościami”, „Pośrednictwo w obrocie nieruchomościami”, „Plastyka z elementami arteterapii”, „Zarządzanie bezpieczeństwem i higieną pracy”.*

Proces decyzyjny nie zawsze był poprzedzony analizą zawartych we wnioskach uczelni treści programowych oraz analizą aktualnego stanu prawnego. Świadczy o tym wydanie decyzji z dnia 19 października 2006 r. wyrażającej wprawdzie zgodę na prowadzenie przez Politechnikę Świętokrzyską w Kielcach studiów podyplomowych w zakresie gospodarowania nieruchomościami („Wycena nieruchomości”, „Zarządzanie nieruchomościami”, „Pośrednictwo w obrocie nieruchomościami”), lecz pod warunkiem zwiększenia liczby godzin zajęć na studiach podyplomowych w zakresie zarządzania nieruchomościami oraz pośrednictwa w obrocie nieruchomościami. Postawienie powyższego „warunku” (minister podzielił w tym względzie opinię Prezydium RGSzW wyrażoną w uchwale nr 79/2006 z dnia 13 września 2006 r.) nie miało uzasadnienia z punktu widzenia obowiązujących przepisów, gdyż Politechnika Świętokrzyska w Kielcach we wniosku określiła liczbę godzin zajęć zgodną z wymaganiami ustalonymi przez Ministra Infrastruktury w Komunikacie z dnia 23 grudnia 2004 r. w sprawie ustalenia minimalnych wymogów programowych dla studiów podyplomowych.

W ośmiu przypadkach, pomimo negatywnej opinii RGSzW, minister właściwy do spraw szkolnictwa wyższego wyraził zgodę na prowadzenie studiów podyplomowych (pedagogicznych studiów podyplomowych przez: Politechnikę Łódzką, Politechnikę Warszawską oraz Akademię Sztuk Pięknych w Warszawie oraz studiów podyplomowych: „Wychowanie fizyczne” - przez Akademię Świętokrzyską im. Jana Kochanowskiego w Kielcach, „Historia i wiedza o społeczeństwie” przez Państwową Wyższą Szkołę Zawodową im. Jana Amosa Komeńskiego w Lesznie, „Przysposobienie obronne” przez Politechnikę Świętokrzyską w Kielcach, „Bibliotekoznawstwo

z informacją naukową”- przez Uniwersytet Szczeciński, „Doradztwo zawodowe”- przez Politechnikę Krakowską). Minister nie uznał argumentacji RGSzW, że w przypadkach ewidentnej zbieżności zakresu studiów podyplomowych przeznaczonych dla nauczycieli z zakresem kierunków studiów, studia podyplomowe prowadzić mogą tylko te jednostki uczelni (lub uczelnie), które kształcą na odpowiednim kierunku studiów. Jak wynika z uzasadnień ujętych w decyzjach ministra wyrażających zgodę na prowadzenie studiów podyplomowych (sześciu pierwszych z ww.), zapewnienia rektorów uczelni o posiadaniu „właściwej” kadry nauczycieli akademickich przygotowanych do prowadzenia zajęć dydaktycznych, gwarantującej prawidłową realizację programu studiów oraz o „wieloletnim” doświadczeniu w prowadzeniu ww. studiów przeważały argument wyrażony w opiniach RGSzW, że kadra przewidziana do realizacji zajęć jest niewystarczająca dla zapewnienia wysokiego poziomu kształcenia na ww. studiach.

6. Skontrolowane szkoły wyższe powoływały i prowadziły studia podyplomowe – zgodnie z zakresem prowadzonych przez uczelnie kierunków studiów. Jedynie w czterech skontrolowanych szkołach wyższych (15%) stwierdzono przypadki prowadzenia studiów podyplomowych w zakresie niezwiązanym z prowadzonymi przez nie kierunkami studiów. Krytycznie należy ocenić niewystąpienie przez władze uczelni do ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego – w trybie art. 8 ust. 7 ustawy – o wyrażenie zgody na ich prowadzenie. I tak:

- *w Uniwersytecie Warmińsko-Mazurskim w Olsztynie studia podyplomowe prowadzone bez wymaganej zgody ministra stanowiły 2% ogółu prowadzonych i dotyczyły studiów podyplomowych z zakresu: kulturoznawstwa, bezpieczeństwa i higieny pracy z elementami ergonomii, fizyki z elementami astronomii,*
- *w Akademii Ekonomicznej w Poznaniu, Uniwersytecie Przyrodniczym w Poznaniu oraz Politechnice Wrocławskiej prowadzone były podyplomowe studia pedagogiczne z zakresu przygotowania pedagogicznego nauczycieli.*

Po zakończeniu kontroli, w odpowiedziach na wystąpienia pokontrolne, rektorzy Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie oraz Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu poinformowali NIK o wystąpieniu do Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego o wyrażenie zgody na prowadzenie studiów podyplomowych w ww. zakresie, a rektor Akademii Ekonomicznej w Poznaniu poinformował o podjęciu prac w celu skierowania wystąpienia do ministra.

7. Badaniami dotyczącymi jakości kształcenia na studiach podyplomowych objęto w skontrolowanych szkołach wyższych wszystkie studia podyplomowe kształcące nauczycieli w zakresie: przygotowania merytorycznego do nauczania przedmiotu; przygotowania pedagogicznego; przygotowania do pracy w szkołach specjalnych i ośrodkach specjalnych oraz studia podyplomowe dające uprawnienia do wykonywania zawodu lub uzyskania licencji zawodowej, zwanych dalej studiami kwalifikacyjnymi. Studia podyplomowe dające uprawnienia do wykonywania zawodu lub uzyskania licencji zawodowej w badanych szkołach wyższych dotyczyły następujących specjalności: specjalizacji w zawodzie pracownik socjalny oraz z zakresu organizacji pomocy społecznej; wyceny nieruchomości; pośrednictwa w obrocie nieruchomościami; zarządzania nieruchomościami.

Pozytywnie należy ocenić organizację i prowadzenie studiów kwalifikacyjnych w 23 spośród 26 skontrolowanych szkołach wyższych (89%). Plany i programy skontrolowanych studiów kwalifikacyjnych oraz ich realizacja były zgodne ze standardami kształcenia nauczycieli określonymi przez Ministra Edukacji Narodowej i Sportu oraz minimalnymi wymogami programowymi określonymi przez Ministra Infrastruktury w odniesieniu do studiów podyplomowych z zakresu szacowania nieruchomości, pośrednictwa w obrocie nieruchomościami i zarządzania nieruchomościami oraz Ministra Polityki Społecznej w odniesieniu do studiów podyplomowych z zakresu specjalizacji w zawodzie pracownik socjalny i organizacji pomocy społecznej.

W trzech skontrolowanych jednostkach stwierdzono nieprawidłowości w tym zakresie dotyczące: nieuwzględniania w programach i harmonogramach zajęć pełnego wymiaru godzinowego określonego dla poszczególnych zagadnień oraz pomijania w programach nauczania niektórych treści programowych określonych w standardach kształcenia nauczycieli bądź w minimalnych wymaganiach programowych. I tak:

- *w Akademii Pedagogicznej w Krakowie kontrola dwunastu planów i programów studiów podyplomowych, prowadzonych w zakresie przygotowania merytorycznego do nauczania przedmiotu (prowadzenia zajęć), wykazała w sześciu przypadkach pominięcie niektórych treści nauczania z zakresu podstawy programowej, określonej w załącznikach nr 2 i nr 4 do rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 26 lutego 2002 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół. W pięciu planach i programach studiów nie wyodrębniono zajęć z zakresu dydaktyki przedmiotowej, realizując zakres przedmiotowy tych zajęć najczęściej w ramach różnych przedmiotów. Plany i programy trzech studiów*

podyplomowych nie spełniały wymogu standardu kształcenia nauczycieli, tj. przeznaczenia co najmniej 350 godzin zajęć na przygotowanie merytoryczne i dydaktykę przedmiotową. Plan i program studiów podyplomowych w zakresie przygotowania pedagogicznego odbiegał od wykazu przedmiotów określonego w standardach kształcenia nauczycieli, program nie obejmował niektórych treści programowych, a liczba godzin przeznaczonych na realizację treści programowych określonych w standardach była mniejsza od wymaganych 330 godzin,

- *w Uniwersytecie Ekonomicznym we Wrocławiu prowadzone od roku akademickiego 2005/2006 studia podyplomowe z zakresu szacowania nieruchomości, pośrednictwa w obrocie nieruchomościami oraz zarządzania nieruchomościami (po 2 edycje dla wszystkich ww. specjalności) w programach i harmonogramach zajęć nie uwzględniły minimum programowego w zakresie wymiaru godzinowego dla poszczególnych zagadnień, określonego przez Ministra Infrastruktury. Ustalono, że na studiach z zakresu szacowania nieruchomości na 37 obowiązujących tematów, 31 w I edycji i 27 tematów w II edycji zostało zrealizowanych w niepełnym wymiarze, a odchylenia wynosiły od 20 minut do ośmiu godzin i 25 minut, zaś odpowiednio dwóch i trzech tematów w ogóle nie zrealizowano. Dla studiów podyplomowych pośrednictwa w obrocie nieruchomościami z 27 obowiązkowych tematów zrealizowano po 26 tematów dla obu edycji, w tym odpowiednio 21 i 22 w zaniżonym od 30 minut do 10 godzin i 40 minut wymiarze czasu. Na studiach zarządzania nieruchomościami na 20 wymaganych tematów zrealizowano 20 w I edycji i 19 tematów w II edycji, w tym odpowiednio 17 i 16 tematów w zmniejszonym wymiarze czasu od 30 minut do 13 godzin. Minimum programowe dla wszystkich zajęć studiów z zakresu szacowania nieruchomości zostało zrealizowane w wymiarze: 165 godzin i 10 minut (I edycja) i 160 godzin 55 minut (II edycja) na obowiązujące 244 godziny, tj. odpowiednio w 68% i 66%. Dane te dla studiów pośrednictwa w obrocie nieruchomościami wynosiły dla obu edycji kolejno: 121 godzin oraz 112 godzin i 15 minut na 180 obowiązujących godzin (67% i 62%), a dla studiów zarządzania nieruchomościami odpowiednio: 144 godziny i 20 minut oraz 111 godzin i 25 minut (77% i 60%),*
- *w Uniwersytecie Jagiellońskim w Krakowie na studiach podyplomowych dla nauczycieli w zakresie Automatyki Elektronicznej (rozpoczętych w roku akademickim 2005/2006) nie były realizowane zajęcia z zakresu dydaktyki przedmiotowej, co było niezgodne ze standardami kształcenia nauczycieli.*

8. Standardy kształcenia albo minimalne wymagania programowe określone zostały tylko dla niektórych (omówionych powyżej) studiów podyplomowych, których ukończenie umożliwiało uzyskanie uprawnień do wykonywania zawodu lub uzyskania licencji zawodowej.

Stwierdzono, że w pozostałych przypadkach, pomimo nadania studiom podyplomowym statusu kwalifikacyjnego, nie określono dla nich minimalnych wymagań programowych (treści programowych) oraz wymogów odnośnie liczby godzin zajęć dydaktycznych, ćwiczeń i praktyk zawodowych. I tak:

- 1) stosownie do art. 29 ust. 4 ustawy z dnia 27 czerwca 1997 r. o bibliotekach²⁹ minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego w porozumieniu z właściwymi ministrami określa, w drodze rozporządzenia, wymagania kwalifikacyjne uprawniające do zajmowania określonych stanowisk w bibliotekach oraz tryb stwierdzania tych kwalifikacji.

W załączniku nr 2 część A ust. 3 pkt 4 rozporządzenia Ministra Kultury i Sztuki z dnia 9 marca 1999 r. w sprawie wymagań kwalifikacyjnych uprawniających do zajmowania określonych stanowisk w bibliotekach oraz trybu stwierdzania tych kwalifikacji³⁰, stwierdza się, że za wyższe wykształcenie bibliotekarskie (wykształcenie równorzędne) uznaje się ukończenie podyplomowego studium bibliotekoznawstwa i informacji naukowej.

W ww. ustawie brak było upoważnienia dla właściwego ministra do określenia minimalnych wymagań programowych dla studiów podyplomowych z zakresu bibliotekoznawstwa i informacji naukowej.

- 2) stosownie do art. 32 ust. 4 ustawy z dnia 21 listopada 1996 r. o muzeach³¹ minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego określa, w drodze rozporządzenia, wymagania kwalifikacyjne uprawniające do zajmowania w muzeach stanowisk, o których mowa w ust. 1 ustawy, oraz sposób ich stwierdzania, mając na celu zapewnienie profesjonalnego wykonywania zadań.

W załączniku do rozporządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 13 maja 2008 r. w sprawie wymagań kwalifikacyjnych uprawniających pracowników tworzących zawodową grupę muzealników do zajmowania stanowisk związanych z działalnością podstawową muzeów oraz trybu ich stwierdzania³² określono, że do zajmowania stanowiska kustosza wymagane jest wykształcenie wyższe specjalistyczne oraz podyplomowe studium muzealnicze lub dorobek zawodowy w zakresie wskazanym w art. 2 ustawy z dnia 21 listopada 1996 r. o muzeach

²⁹ Dz. U. Nr 85, poz. 539, ze zm.

³⁰ Dz. U. Nr 41, poz. 419.

³¹ Dz. U. z 1997 r. Nr 5, poz. 24, ze zm.

³² Dz. U. Nr 91, poz. 568 – do dnia 1 marca 2008 r. obowiązywało rozporządzenie Ministra Kultury i Sztuki z dnia 9 marca 1999 r. w sprawie określenia dla pracowników tworzących zawodową grupę muzealników wymagań kwalifikacyjnych uprawniających do zajmowania stanowisk związanych z działalnością podstawową muzeów oraz trybu ich stwierdzania (Dz. U. Nr 26, poz. 233).

W ww. ustawie brak było upoważnienia dla właściwego ministra do określenia minimalnych wymagań programowych dla studiów podyplomowych z zakresu muzealnictwa.

- 3) zgodnie z art. 92 ust. 5 pkt 3 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy³³ warunkiem koniecznym do uzyskania licencji zawodowej pośrednika pracy II stopnia jest m.in. ukończenie studiów podyplomowych w zakresie pośrednictwa pracy.

Stosownie do art. 94 ust. 5 pkt 1 ww. ustawy warunkiem uzyskania licencji zawodowej doradcy zawodowego II stopnia jest m.in. ukończenie studiów podyplomowych z zakresu poradnictwa zawodowego. Zgodnie z art. 96 ust. 3 pkt 3 ww. ustawy samodzielnym specjalistą do spraw rozwoju zawodowego może zostać osoba, która m.in. ukończyła studia podyplomowe z zakresu rozwoju zasobów ludzkich potwierdzone odpowiednimi dokumentami.

Stosownie do art. 97 ust. 3 pkt 3 samodzielnym specjalistą do spraw programów może zostać osoba, która m.in. ukończyła studia podyplomowe z zakresu programów i projektów rynku pracy potwierdzone odpowiednimi dokumentami.

Zaznaczyć należy, iż pomimo obligatoryjnego wymogu posiadania ukończonych studiów podyplomowych przez osoby realizujące zadania państwowe w zakresie promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia oraz aktywizacji zawodowej – w ustawie nie zostały określone minimalne wymagania programowe (treści programowe), jakie muszą realizować jednostki organizacyjne szkół wyższych prowadzące studia podyplomowe.

- 4) stosownie do art. 45 ust. 2 pkt 4 ustawy z dnia 30 czerwca 2005 r. o finansach publicznych głównym księgowym jednostki sektora finansów publicznych może być osoba, która ukończyła ekonomiczne studia podyplomowe i posiada co najmniej trzyletnią praktykę. W ustawie nie określono minimalnych wymagań programowych dla studiów podyplomowych w tym zakresie,
- 5) stosownie do art. 8 pkt 7 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o samorządach zawodowych architektów, inżynierów budownictwa oraz urbanistów³⁴ do zadań samorządów zawodowych należy m.in. opiniowanie minimalnych wymagań

³³ Dz. U. Nr 99, poz. 1001, ze zm.

³⁴ Dz. U. z 2001 r. Nr 5, poz. 42, ze zm.

programowych w zakresie kształcenia zawodowego architektów, inżynierów budownictwa lub urbanistów oraz wnioskowanie w tych sprawach. Z kontroli przeprowadzonej w Politechnice Warszawskiej wynika, że Uczelnia prowadziła na Wydziale Architektury studia podyplomowe doksztalająco-kwalifikacyjne pn. „Urbanistyka i Gospodarka Przestrzenna”, realizowane według własnego autorskiego programu kształcenia. Pomimo braku ogólnie obowiązujących uregulowań, określających minimum programowe dla tego rodzaju studiów, których absolwenci mogą ubiegać się o uzyskanie uprawnień urbanisty (po zdaniu egzaminów w izbach urbanistów), uczelnia nie korzystała z możliwości uzyskania opinii izby urbanistów o programie kształcenia na ww. studiach podyplomowych. Na potrzebę przedstawiania przez uczelnie do weryfikacji przez Krajową Izbę Urbanistów autorskich programów studiów, w tym studiów podyplomowych kształcących na kierunku architektura i zagospodarowanie przestrzenne, zwrócono uwagę na VII Zjeździe Krajowym Izby Urbanistów w czerwcu 2008 r.³⁵

9. Organizację studiów podyplomowych, zasady ich prowadzenia i finansowania regulowały w skontrolowanych uczelniach regulaminy studiów podyplomowych oraz uchwały senatów i zarządzenia rektorów o zasadach organizacji studiów bądź zarządzenia o uruchomieniu poszczególnych studiów podyplomowych. Z kontroli wynika, że w ośmiu spośród 26 skontrolowanych jednostek (31%) nie były przestrzegane wewnętrzne przepisy regulujące tok studiów podyplomowych. Stwierdzone nieprawidłowości dotyczyły nieprzestrzegania określonego w ww. przepisach: sposobu dokumentowania wykonania zadań dydaktycznych, obowiązującego wymiaru godzinowego zajęć dydaktycznych, zasad powoływania poszczególnych edycji studiów podyplomowych oraz sporządzania kosztorysów i uruchamiania środków finansowych na sfinansowanie kosztów poszczególnych edycji studiów. Na przykład:

- w *Uniwersytecie Warszawskim* zgodnie z postanowieniami Regulaminu Studiów Podyplomowych - uchwalonego przez Senat UW w dniu 12 kwietnia 2006 r. - szczegółowe zasady organizowania, finansowania i prowadzenia studiów podyplomowych przez poszczególne jednostki organizacyjne UW ustalają rady tych jednostek. Do czasu zakończenia kontroli w siedmiu spośród 22 podstawowych jednostek organizacyjnych UW rady nie ustaliły zasad organizacji, prowadzenia i finansowania tych studiów (Centrum Europejskich Studiów Regionalnych i Lokalnych, Instytut Orientalistyki oraz wydziały:

³⁵ www.izbaurbanistów.pl. „Protokół VII Zjazdu Krajowego Izby Urbanistów Kraków 13-14 czerwca 2008 r.”.

Fizyki, Dziennikarstwa i Nauk Politycznych, Chemii, Prawa i Administracji, Geografii i Studiów Regionalnych, Nauk Ekonomicznych),

- *w Politechnice Warszawskiej nie były przestrzegane postanowienia Zarządzenia nr 12 Rektora PW z dnia 8 marca 2007 r. w sprawie zasad i trybu tworzenia i znoszenia oraz prowadzenia, finansowania i dokumentacji studiów podyplomowych, dotyczące uzyskania akceptacji Rektora w terminie do dnia 30 września 2007 r. na prowadzenie studiów podyplomowych utworzonych na podstawie wcześniejszych przepisów. Stwierdzono, że w odniesieniu do osiem spośród 48 studiów podyplomowych podstawowe jednostki organizacyjne wystąpiły o akceptację Rektora dopiero w marcu 2008 r. W konsekwencji, z uwagi na opóźnione składanie wniosków przez Wydziały, decyzje dotyczące opłat za studia podyplomowe rozpoczęte w roku akademickim 2007/2008 zostały wydane w 2008 r.,*
- *w Szkole Głównej Handlowej w Warszawie w realizacji XX jednosemestralnej oraz VII i VIII dwusemestralnej edycji podyplomowego Studium Public Relations wymiar godzin dydaktycznych był niższy od określonego w zarządzeniu rektora o jego utworzeniu. W realizacji VI edycji Podyplomowego Studium Administrowania Funduszami Unijnymi oraz II edycji Public Relations, pomimo niesporządzenia kosztorysów ostatecznych, uruchomiono wypłaty wynagrodzeń dla wykładowców oraz kierowników studiów, co było niezgodne z zarządzeniami rektora w sprawie zasad uruchamiania i funkcjonowania w uczelni pozaszkolnych form kształcenia,*
- *w Akademii Ekonomicznej w Katowicach sposób dokumentowania wykonania zadań dydaktycznych na studiach podyplomowych (za wyjątkiem studiów realizowanych w ramach projektu finansowanego ze środków EFS) był nierzetelny. Prowadzona dokumentacja 10 z 26 badanych edycji studiów (38,5 %) uniemożliwiała ustalenie, czy odbyły się wszystkie zajęcia dydaktyczne przewidziane planami (harmonogramami) studiów. Tylko w dokumentacji jednej na 13 badanych edycji studiów realizowanych w roku akademickim 2005/2006 prowadzono dziennik zajęć, wymagany zarządzeniem rektora Akademii. Ponadto, stwierdzono uchybienia dotyczące niezgodności liczby godzin zajęć dydaktycznych wymienionych na dyplomach ukończenia studiów z liczbą godzin wynikającą z programu i harmonogramów zajęć,*
- *w Akademii Ekonomicznej w Poznaniu wnioski o powołanie studiów podyplomowych składane przez dziekanów wydziałów nie zawierały wymaganych regulaminem studiów informacji dotyczących: określenia zadań i celów studium, planu studium (ze wskazaniem możliwości obsady personalnej poszczególnych przedmiotów), ramowych programów poszczególnych przedmiotów i ich wymiaru godzinowego, kryteriów kwalifikowania kandydatów, formy ewentualnego postępowania kwalifikacyjnego, określenia czasu trwania studium, systemu prowadzenia, warunków ukończenia studium oraz wstępnego kosztorysu. W roku akademickim 2005/2006 kierownik „Podyplomowego Studium Ubezpieczeń Gospodarczych” nie prowadził list obecności, co uniemożliwiło ustalenia frekwencji słuchaczy na tych zajęciach i było niezgodne z postawieniami regulaminu studiów (w przypadku nieusprawiedliwionej nieobecności na zajęciach w wymiarze większym niż 25% efektywnej liczby godzin (zajęć) powinno nastąpić skreślenie z listy słuchaczy studium). Kierownicy studiów podyplomowych w niedostatecznym stopniu wywiązywali się z obowiązku sporządzania kosztorysów wynikowych. Spośród ośmiu studiów objętych kontrolą, tylko kierownicy „Podyplomowego Studium Pedagogicznego” i „Podyplomowego*

Studium Ubezpieczeń Gospodarczych” przekazali kwestorowi Akademii wymagane kosztorysy,

- *w Uniwersytecie Warmińsko-Mazurskim w Olsztynie decyzje o uruchomieniu poszczególnych edycji studiów podyplomowych, powołaniu kierowników studiów podyplomowych oraz zatwierdzeniu kosztorysów kolejnych edycji studiów podyplomowych podejmowali prorektorzy, podczas gdy w regulaminie studiów decyzje te były zastrzeżone do kompetencji rektora Uniwersytetu. Powyższe dotyczyło decyzji o uruchomieniu 57% edycji studiów, powołania 27 spośród 28 kierowników studiów podyplomowych oraz zatwierdzenia 68% kosztorysów.*

10. Wszystkie skontrolowane szkoły wyższe zamieszczały informacje o prowadzonych studiach podyplomowych w formie publikacji książkowych oraz na stronie internetowej uczelni. Stwierdzono, że informacje o ofercie dydaktycznej były z reguły rzetelne i wyczerpujące. Nieprawidłowości w tym zakresie stwierdzono jedynie w trzech skontrolowanych uczelniach: Politechnice Warszawskiej, Uniwersytecie Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie oraz Akademii Ekonomicznej w Poznaniu. I tak:

- *w Politechnice Warszawskiej na stronie internetowej uczelni – w części dotyczącej studiów podyplomowych - zamieszczone były nierzetelne informacje dotyczące prowadzonych przez PW studiów podyplomowych, które faktycznie prowadzone były przez inne podmioty, a udział PW ograniczał się jedynie do prowadzenia na nich zajęć przez nauczycieli akademickich zatrudnionych na Politechnice Warszawskiej. Dotyczyło to prowadzenia studiów pn.: „Pośrednictwo w obrocie nieruchomościami” na Wydziale Architektury, „Wycena nieruchomości” na Wydziale Inżynierii Lądowej oraz „Bezpieczeństwo ruchu drogowego i rzeczoznawstwo samochodowe” na Wydziale Samochodów i Maszyn Roboczych. W wyniku kontroli Prorektor ds. Studiów podjął działania w celu usunięcia informacji niezgodnych ze stanem faktycznym, a ponadto w trakcie kontroli przebudowana została strona internetowa dotycząca tego rodzaju kształcenia w Politechnice Warszawskiej. Nierzetelne informacje o prowadzonych przez PW studiach podyplomowych w zakresie: „Wyceny nieruchomości”, „Zarządzania nieruchomościami” oraz „Pośrednictwie w obrocie nieruchomościami” były zamieszczone także na portalu internetowym „www.szkolnictwo.pl”. Podjęte przez Uczelnię działania w celu usunięcia ww. informacji z portalu okazały się nieskuteczne,*
- *w Uniwersytecie Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie informacje zamieszczane na stronie internetowej uczelni, dotyczące zasad rekrutacji na studia podyplomowe oraz warunków ukończenia studiów, były niezgodne z postanowieniami zarządzeń rektora o ich powołaniu oraz z faktycznie realizowanymi zasadami rekrutacji i zaliczania studiów. W odniesieniu do podyplomowych studiów w zakresie organizacji pomocy społecznej na stronie internetowej zamieszczono informację, że: warunkiem ukończenia studiów jest przygotowanie pracy dyplomowej i jej obrona, podczas gdy faktycznie słuchacze zobowiązani byli dodatkowo do uzyskania zaliczeń i zdania egzaminów z przedmiotów objętych programem nauczania. W odniesieniu do podyplomowych studiów w zakresie logopedii ograniczono wiek osób mogących uczestniczyć w tych studiach do 35 lat, podczas gdy na stronie internetowej nie było takiego ograniczenia,*

- w *Akademii Ekonomicznej w Poznaniu* w informatorze o studiach oraz na stronie internetowej uczelni zamieszczono informację o prowadzonych studiach podyplomowych pn. „Executive MBA - Studia MBA w Wielkopolskiej Szkole Biznesu przy Akademii Ekonomicznej w Poznaniu” z dodatkową uwagą, że absolwenci studiów otrzymują dyplom MBA Wielkopolskiej Szkoły Biznesu przy Akademii Ekonomicznej w Poznaniu. Powyższa informacja była niezgodna ze stanem faktycznym, gdyż Wielkopolska Szkoła Biznesu nie jest jednostką organizacyjną uczelni. W odpowiedzi na wystąpienie pokontrolne rektor AE poinformował NIK, że nowa oferta o studiach podyplomowych nie będzie zawierała informacji o studiach podyplomowych prowadzonych przez Wielkopolską Szkołę Biznesu.

3.1.4. Finansowanie studiów podyplomowych

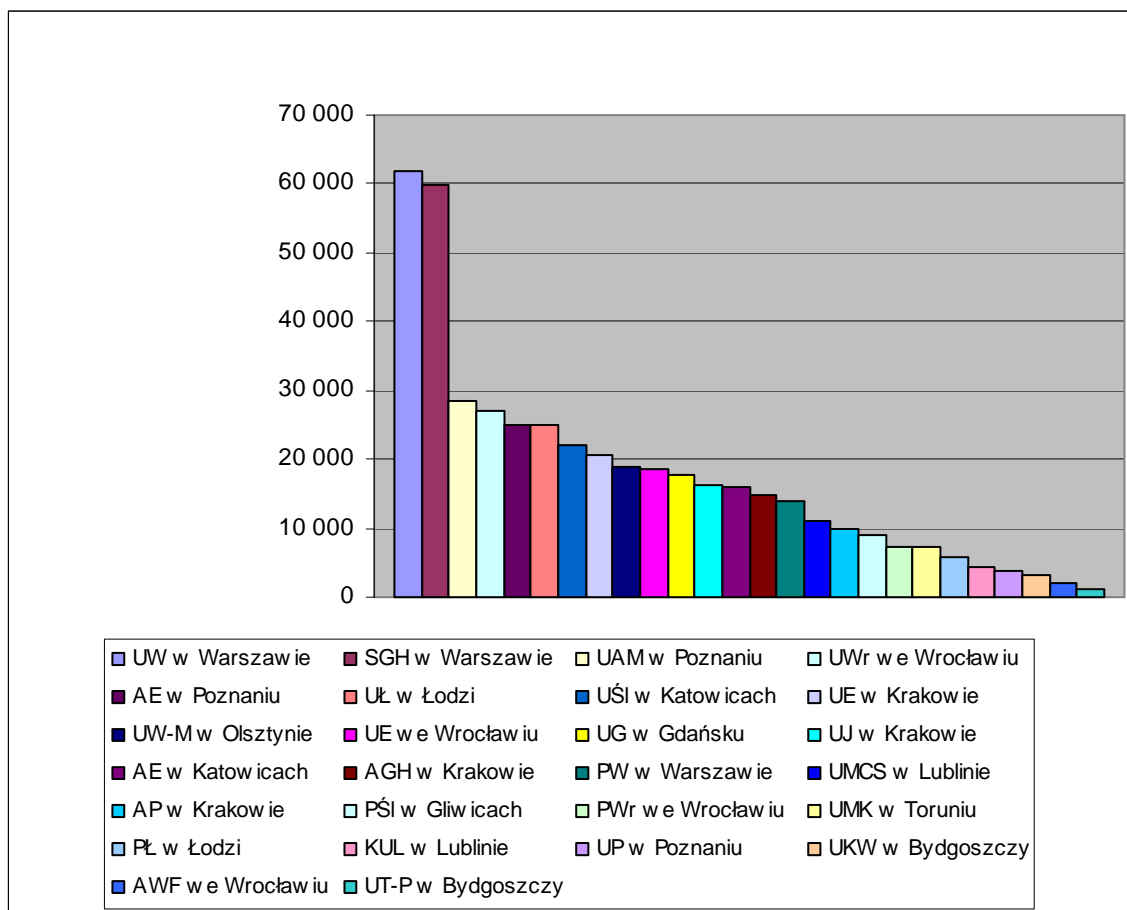
1. Przychody i koszty skontrolowanych uczelni w latach 2005-2007, w tym działalności dydaktycznej oraz studiów podyplomowych, przedstawia poniższe zestawienie:

w mln złotych

Lp.	Wyszczególnienie	2005	2006	2007	2005-2007
1	2	3	4	5	6
1.	Przychody ogółem	6.199,1	6.393,8	6.899,6	19.492,5
	w tym:				
2.	przychody z działalności dydaktycznej	5.171,0	5.234,8	5.538,0	15.943,8
3.	przychody ze studiów podyplomowych	138,0	149,7	163,5	451,2
4.	Koszty ogółem	6.048,6	6.334,7	6.667,9	19.051,2
	w tym:				
5.	koszty działalności dydaktycznej	5.189,6	5.410,5	5.548,5	16.148,6
6.	koszty studiów podyplomowych	107,0	117,9	134,1	359,0

Przychody z odpłatności za studia podyplomowe stanowiły w badanym okresie 2,3% ogólnych przychodów skontrolowanych uczelni oraz 2,8% ich przychodów z działalności dydaktycznej. Procentowy udział przychodów ze studiów podyplomowych w przychodach ogółem w latach 2005-2007 przedstawia się następująco:

Wysokość przychodów ze studiów podyplomowych w latach 2005-2007 w przychodach ogółem skontrolowanych uczelniach (w tysiącach złotych) przedstawia się następująco:

Koszty studiów podyplomowych stanowiły w badanym okresie 1,9% kosztów ogółem skontrolowanych uczelni i 2,2% kosztów ich działalności dydaktycznej. Procentowy udział kosztów studiów podyplomowych w kosztach ogółem skontrolowanych uczelni przedstawia się następująco:

Wysokość kosztów studiów podyplomowych w kosztach ogółem skontrolowanych uczelni (w tysiącach złotych) w latach 2005-2007 przedstawia się następująco:

W 2006 r. - według stanu na 31 grudnia - skontrolowane szkoły wyższe prowadziły ogółem 1.225 studiów podyplomowych, a w 2007 r. – według stanu na 31 grudnia – 1.366 studiów podyplomowych (wzrost o 12%). W badanym okresie - przy malejącej liczbie studentów na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych - wzrastała liczba słuchaczy studiów podyplomowych.

Według stanu na 31 grudnia 2006 r. w skontrolowanych szkołach wyższych studiowało ogółem 56.633 studentów, w tym na odpłatnych formach studiów 25.878 studentów. Na studiach podyplomowych było 6.574 słuchaczy.

Według stanu na 31 grudnia 2007 r. w skontrolowanych szkołach wyższych studiowało ogółem 55.515 studentów, w tym na odpłatnych formach studiów 24.949 studentów. Na studiach podyplomowych było 8.837 słuchaczy.

2. Stosownie do § 14 w związku z § 7 i § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 22 grudnia 2006 r. w sprawie szczegółowych zasad gospodarki finansowej uczelni publicznych szkoły wyższe są zobowiązane do ewidencji i rozliczenia kosztów według rodzajów przychodów, a sposób ewidencji i rozliczania kosztów regulują zasady (polityka) rachunkowości ustalone przez rektora.

W ośmiu spośród 26 skontrolowanych uczelni (30,8%) stwierdzono nieprawidłowości w tym zakresie polegające na: niedokonaniu od 1 stycznia 2007 r. zmian w ustalonych przez uczelnie zasadach prowadzenia rachunkowości, w związku z wejściem w życie ww. rozporządzenia, oraz nieprowadzeniu ewidencji przychodów i kosztów działalności poszczególnych rodzajów działalności. W trzech jednostkach w koszty studiów podyplomowych księgowane były koszty nie ujęte w kosztorysach wstępnych lub koszty świadczeń niewynikające z umów zawartych z wykładowcami. Na przykład:

- *w Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu nie była prowadzona wyodrębniona ewidencja kosztów studiów podyplomowych, co było niezgodne z obowiązującymi w UMK od 1 stycznia 2006 r. zasadami (polityką) rachunkowości,*
- *w Akademii Pedagogicznej w Krakowie w prowadzonej ewidencji i rozliczeniu kosztów nie wyodrębniono kont do ewidencji kosztów poszczególnych rodzajów działalności dydaktycznej (studia stacjonarne, studia niestacjonarne, studia doktoranckie, studia podyplomowe), a w ramach studiów podyplomowych - kosztów poniesionych na poszczególne zakresy i edycje studiów, co uniemożliwiało ich analizę oraz prawidłowe kształtowanie wysokości opłat. Ponadto, pomimo wejścia w życie od 1 stycznia 2007 r. ww. rozporządzenia Rady Ministrów, nie zaktualizowano polityki rachunkowości w tym zakresie,*
- *w Akademii Ekonomicznej w Katowicach, zgodnie z przepisami zarządzenia Rektora nr 53/06, decyzje o uruchomieniu kolejnych edycji studiów podyplomowych podejmował Rektor, na podstawie oceny opłacalności przedstawionej przez organizatora studiów. Ustalenie opłacalności nie było jednak możliwe, gdyż w uczelni nie była prowadzona ewidencja kosztów w podziale na poszczególne kierunki i edycje studiów podyplomowych, a koszty ewidencjonowano zbiorczo dla jednostki organizującej tę formę kształcenia. Nieprawidłowości w tym zakresie stwierdził także audytor wewnętrzny, wnioskując o zmianę sposobu kalkulacji kosztów studiów podyplomowych, w celu umożliwienia określenia opłacalności każdego kierunku oraz edycji studiów,*
- *w Uniwersytecie Warmińsko-Mazurskim w Olsztynie dopiero w czasie trwania kontroli zostały przez rektora ustalone zasady (polityka) rachunkowości,*

- w **Uniwersytecie Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie** obowiązujące od dnia 1 września 2005 r. zasady polityki rachunkowości nie zawierały uregulowań w zakresie ewidencji i rozliczania kosztów w szczególności określonej w § 14 ust. 4 i 5 ww. rozporządzenia Rady Ministrów,
 - w **Akademii Ekonomicznej w Poznaniu** do kosztów realizacji dwóch edycji „Studium Podyplomowego – Gospodarka Nieruchomościami” zaliczono kwotę 14,4 tys. zł (1% ogółu kosztów tych edycji) wydatkowaną na podróże zagraniczne pracowników organizatora studiów - Katedry Inwestycji i Nieruchomości. Wydatki te nie były przewidziane w kosztorysach wstępnych studiów. Ponadto, dowody księgowe potwierdzające zrealizowanie wydatków, nie były zatwierdzane pod względem merytorycznym przez kierowników studiów, lecz przez pracownika Działu ds. Badań Naukowych i Współpracy z Zagranicą,
 - w **Uniwersytecie Wrocławskim** do kosztów studiów podyplomowych zaliczane były wydatki na sfinansowanie kosztów delegacji (koszty dojazdu, noclegu, diety i ryczałty) wykładowców zatrudnionych na podstawie umowy o dzieło. Umowy zawarte z wykładowcami nie przewidywały finansowania tych kosztów ze środków Uniwersytetu. Zwrotu wydatków związanych z podróżą służbową dokonywano na podstawie polecenia wyjazdu służbowego wystawionego przez pracodawcę wykładowcy, który występował do Uniwersytetu z żądaniem zwrotu kosztów podróży służbowej wykładowcy,
 - w **Uniwersytecie Przyrodniczym w Poznaniu** kalkulacje wstępne sporządzane przez kierowników studiów podyplomowych były nierzetelne, a fakt zatwierdzania ich przez Kwestora oraz Prorektora ds. Studiów świadczył o niedostatecznej staranności przy ich weryfikowaniu. Nieprawidłowości w tym zakresie polegały na:
 - planowaniu miesięcznych wynagrodzeń dla kierowników studiów podyplomowych w wysokościach niezgodnych z obowiązującą stawką, ustaloną porozumieniem z dnia 15 października 2004 r. w sprawie zasad podziału środków na wynagrodzenia; stosowaniu w kalkulacjach nieaktualnych stawek składek na ubezpieczenia społeczne (ZUS) (np. w kalkulacjach na rok 2007/2008 stosowano stawki 20%),
 - planowaniu składek na ubezpieczenia społeczne od wynagrodzeń, od których składki nie powinny być naliczane; nieplanowaniu składek na ubezpieczenia społeczne od wynagrodzeń za prowadzenie zajęć przez pracowników Uczelni; bezpodstawnym planowaniu kwot dodatkowego wynagrodzenia rocznego i odpisów na fundusz świadczeń socjalnych od wynagrodzeń z tytułu umów – zleceń;
 - niepodawaniu planowanych przychodów z tytułu opłat wnoszonych przez słuchaczy. Ponadto koszty pośrednie były ewidencjonowane w wysokościach wynikających z planowanych kosztów bezpośrednich, a nie kosztów rzeczywistych. Z wyjaśnień Kwestora Uczelni wynika, że taki sposób ustalania wysokości kosztów pośrednich był spowodowany m.in. niesporządzaniem przez kierowników studiów podyplomowych sprawozdań z realizacji studiów wraz z końcowym ich rozliczeniem.
3. Stosownie do art. 99 ust. 3 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym senat uczelni publicznej określa szczegółowe zasady pobierania opłat za świadczone usługi edukacyjne, w tym tryb i warunki zwalniania - w całości lub w części - z tych opłat

studentów lub doktorantów, w szczególności osiągających wybitne wyniki w nauce, a także tych, którzy znaleźli się w trudnej sytuacji materialnej.

Pomimo upływu ponad dwóch lat od wejścia w życie ww. ustawy, senaty Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie oraz Uniwersytetu Gdańskiego nie określiły szczegółowych zasad pobierania opłat za świadczone usługi edukacyjne, a w Akademii Górniczo-Hutniczej w Krakowie zasady określone zostały dopiero w końcu listopada 2007 r. W Szkole Głównej Handlowej w okresie objętym kontrolą zwalnianie słuchaczy studiów podyplomowych z części opłat dokonywane było na podstawie decyzji właściwych dziekanów i miało charakter uznaniowy.

3.1.5. Nadzór Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego nad prowadzeniem studiów podyplomowych

1. Przyjęte w Ministerstwie Nauki i Szkolnictwa Wyższego rozwiązania organizacyjne nie gwarantowały efektywnego wypełniania przez ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego nadzoru nad uczelniami w obszarze dotyczącym studiów podyplomowych. Problematyka związana z prowadzeniem studiów podyplomowych początkowo była nadzorowana przez Departament Szkolnictwa Wyższego, a od połowy sierpnia 2006 r. ww. zadania przyporządkowane zostały do zakresu działania dwóch departamentów: Departamentu Organizacji Szkół Wyższych oraz Departamentu Spraw Studentów i Doktorantów.

Departament Spraw Studentów i Doktorantów, do zakresu którego należały zagadnienia i sprawy „organizacji i uruchamiania studiów podyplomowych, w tym wydawania zgody na ich prowadzenie”, nie prowadził nadzoru nad zgodnością działań uczelni z przepisami prawa i statutem, w tym w szczególności nad przestrzeganiem przez uczelnie zapisu art. 8 ust. 6 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym, na podstawie którego uczelnia może prowadzić studia podyplomowe w zakresie związanym z prowadzonymi przez nią kierunkami studiów. Powołując się na niedoprecyzowanie przepisów ustawowych, w tym na fakt, że ustawa nie przewiduje żadnego trybu weryfikowania programu studiów podyplomowych pod kątem zgodności z zakresem kierunków studiów prowadzonych przez uczelnię, ww. Departament nie pozyskiwał systematycznie informacji od organów uczelni na temat korelacji pomiędzy programami organizowanych studiów podyplomowych, a prowadzonymi kierunkami studiów przez poszczególne uczelnie.

Prawidłowo były natomiast realizowane działania polegające na obsłudze ministra w zakresie wydawania przez niego decyzji w trybie art. 8 ust 7 ww. ustawy, a od 2008 r. – również w zakresie zatwierdzania, w trybie art. 5 ust. 12 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane³⁶, programów studiów podyplomowych w zakresie audytu energetycznego na potrzeby termomodernizacji i oceny energetycznej budynków.

Departamenty, w gestii których znajdowała się problematyka Procesu Bolońskiego, tj. Departament Organizacji Szkół Wyższych odpowiedzialny za koordynację i prowadzenie problematyki europejskiego obszaru szkolnictwa wyższego, w tym Procesu Bolońskiego oraz Departament Spraw Studentów i Doktorantów, do zakresu działania, którego należał udział we wdrażaniu rozwiązań systemowych Procesu Bolońskiego, nie zajmowały się w powyższym obszarze sprawami dotyczącymi studiów podyplomowych. Dopiero w czasie kontroli (zarządzeniem nr 20 z dnia 24 kwietnia 2008 r.) Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego powołał w ministerstwie Zespół do Spraw Opracowania Projektu Strategii Uczenia się Przez Całe Życie w Zakresie Nauki i Szkolnictwa Wyższego, którym kieruje Dyrektor Departamentu Organizacji Szkół Wyższych.

2. W okresie objętym kontrolą przeprowadzono w szkołach wyższych ogółem 41 postępowań kontrolnych, które dotyczyły głównie prawidłowości wydatkowania przez uczelnie: dotacji podmiotowej na działalność dydaktyczną, środków finansowych na realizację inwestycji budowlanych oraz funduszu pomocy materialnej dla studentów. Zagadnienia dotyczące studiów podyplomowych były kontrolowane jedynie w 2006 r. w dwóch uczelniach (w Akademii Pedagogicznej w Krakowie – dwukrotnie i w Uniwersytecie Wrocławskim), przy czym ww. kontrole dotyczyły wykorzystania środków unijnych przyznanych na organizację studiów podyplomowych.

Ze sprawozdań z wykonania planów audytu wewnętrznego za lata 2005–2007 wynika, że zagadnienia związane z problematyką studiów podyplomowych prowadzonych przez państwowe szkoły wyższe, nie były przedmiotem zarówno planowanych, jak i zrealizowanych zadań audytowych

³⁶ Dz. U. z 2006 r. Nr 156, poz. 1118, ze zm.

3. W latach 2005-2007 do ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego³⁷ wpłynęło ogółem 1000 skarg (w poszczególnych latach odpowiednio: 616³⁸; 160; 224), z czego siedem skarg (1%) dotyczyło studiów podyplomowych (w tym jedna anonimowa, która nie była rozpatrywana). Do skontrolowanych szkół wyższych (Akademii Ekonomicznej w Katowicach oraz Uniwersytetu Łódzkiego) wpłynęło pięć skarg dotyczących studiów podyplomowych w sprawach dotyczących: braku odpowiedzi na zgłoszenie się na studia wysłane pocztą elektroniczną, niezakwalifikowania skarżącego na studia podyplomowe, niskiego poziomu studiów podyplomowych oraz niewydania dyplomu ukończenia studiów. Stosowany w Ministerstwie tryb rozpatrywania skarg należy ocenić pozytywnie. Na przykład:

- *skarga słuchaczy studiów podyplomowych „Profilaktyka i terapia zaburzeń emocjonalnych” w Akademii Pedagogicznej w Krakowie dotyczyła sposobu organizacji studiów. Skarżący twierdzili, że zajęcia prowadzone były w sposób niekompetentny, nieprofesjonalny i na bardzo niskim poziomie merytorycznym, zaplanowane zajęcia nie odbywały się bądź były odwoływane bez powiadamiania słuchaczy, a czas zajęć był często skracany. Skarżący wnieśli o podjęcie przez Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego niezwłocznych działań celem przeprowadzenia kontroli sposobu organizacji studiów, w tym zwłaszcza zbadania uprawnień formalnych i merytorycznych wykładowców do prowadzenia zajęć. Ministerstwo zwróciło się do rektora Akademii Pedagogicznej z prośbą o zbadanie stawianych uczelni zarzutów. Z odpowiedzi skierowanej przez rektora do Ministerstwa wynikało, że potwierdzono słuszność uwag dotyczących nieprzeprowadzenia w sumie 11 godzin lekcyjnych, a pozostałe zarzuty zostały oddalone,*
- *skarga słuchaczy „Podyplomowego Studium dla Nauczycieli w zakresie ICT, Języków Obcych oraz Drugiego Przedmiotu” prowadzonego w Uniwersytecie Łódzkim (podpisana przez 42 słuchaczy) dotyczyła niezaliczenia przez większość studentów egzaminu z przedmiotu „Programowanie”. Zdaniem skarżących liczba godzin przedmiotu była nieadekwatna do spektrum realizowanych zagadnień. Z wyjaśnień kierownika studiów podyplomowych wynika, że przeanalizowany został program studiów, materiały realizowane podczas tych studiów, skonsultowano konstrukcję i poziom trudności egzaminu z przedmiotu „Programowanie”. Stworzono możliwość doskonalenia w zakresie przedmiotu poprzez nieobowiązkowe zajęcia prowadzone w formie konsultacji (12 godzin). Ponadto odbyło się spotkanie ze studentami, w wyniku którego na wniosek studentów przesunięty został termin egzaminu.*

³⁷ W okresie od stycznia 2005 r. do 5 maja 2006 r. obsługa działu administracji rządowej – szkolnictwo wyższe, prowadzona była przez b. Ministerstwo Edukacji Narodowej i Sportu, b. Ministerstwo Edukacji Narodowej, b. Ministerstwo Edukacji i Nauki, od 6 maja 2006 r. przez Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego.

³⁸ Znaczna różnica w liczbie skarg, które wpłynęły w 2005 r. wynika z tego, że skargi dotyczyły przede wszystkim działu oświata i wychowanie.

4. Informacje dodatkowe o przeprowadzonej kontroli

4.1. Przygotowanie kontroli

Kontrolę planową pn. „Organizacja i finansowanie studiów podyplomowych w publicznych szkołach wyższych” poprzedziły – przeprowadzone w II półroczu 2007 r. – kontrole doraźne (rozpoznawcze) w Akademii Pedagogicznej im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie, Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu oraz Uniwersytecie Gdańskim. Wyniki ww. kontroli zostały wykorzystane przy opracowaniu niniejszej informacji.

Doboru próby do kontroli dokonano w drodze losowania, z prawdopodobieństwem proporcjonalnym do liczby słuchaczy. Z bazy danych uczelni publicznych prowadzących studia podyplomowe (oceniana populacja: 93 szkoły wyższe i 81.595 słuchaczy studiów podyplomowych) przed losowaniem wyeliminowano jednostki nadzorowane przez ministrów innych niż Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego oraz jednostki nadzorowane przez tego ministra, w których – według stanu na 31 grudnia 2006 r. - liczba słuchaczy studiów podyplomowych była niższa niż 150 słuchaczy.

Doboru województw do kontroli dokonano kierując się obszarem właściwości delegatur, które zgłosiły udział w kontroli. Z losowania wyeliminowano jednostki leżące na obszarze właściwości delegatur NIK niebiorących udziału w kontroli. Otrzymany plik obejmował 64 szkoły wyższe i 70.077 słuchaczy. Wylosowano 28 jednostek³⁹, z czego program dobrał obligatoryjnie do kontroli 16 jednostek, a 13 jednostek - losowo. W sposób celowy, kierując się położeniem jednostek na obszarze właściwości delegatur NIK uczestniczących w kontroli, dobrano do kontroli jedną jednostkę dla Delegatury NIK w Bydgoszczy.

Oceny ogólnej skontrolowanej działalności dokonano według następujących zasad:

- 1) ocena pozytywna była stosowana w sytuacjach, gdy nie stwierdzono uchybień oraz nieprawidłowości, lub gdy uchybienia o charakterze formalnym wystąpiły sporadycznie,

³⁹ Jednostki skontrolowane w ramach kontroli doraźnych (rozpoznawczych) zostały wytypowane spośród wylosowanych do kontroli

- 2) ocena pozytywna z uchybieniami była formułowana w sytuacjach, gdy stwierdzone nieprawidłowości (uchybenia) miały wyłącznie charakter formalny i nie powodowały negatywnych następstw dla prawidłowego prowadzenia studiów podyplomowych,
- 3) ocena pozytywna z nieprawidłowościami była stosowana wtedy, gdy stwierdzono niektóre z 10 wymienionych w programie kontroli grup nieprawidłowości, a łączna ich suma nie przekraczała pięciu,
- 4) ocena negatywna była stosowana wówczas, gdy łączna suma stwierdzonych grup wymienionych w programie kontroli nieprawidłowości wynosiła sześć lub więcej.

4.1. Postępowanie kontrolne i działania podjęte po zakończeniu kontroli

Kontrolę przeprowadziły Delegatury NIK w: Bydgoszczy, Katowicach, Krakowie, Lublinie, Łodzi, Olsztynie, Poznaniu i Wrocławiu oraz koordynator kontroli - Departament Nauki, Oświaty i Dziedzictwa Narodowego.

Dyrektorzy skontrolowanych jednostek nie zgłosili zastrzeżeń do protokołów kontroli oraz do wystąpień pokontrolnych. Wnioski pokontrolne skierowane do Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego dotyczyły w szczególności:

1. Sfinalizowania prac nad wydaniem rozporządzenia – stosownie do art. 167 ust. 3 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym.
2. Rozważenie celowości zainicjowania prac legislacyjnych mających na celu wyeliminowanie różnic interpretacyjnych odnośnie zapisu art. 8 ust. 6 ww. ustawy, dotyczącego prowadzenia studiów podyplomowych w zakresie związanym z prowadzonymi przez uczelnie kierunkami studiów oraz określenie minimalnych warunków, jakie muszą spełniać uczelnie prowadzące studia podyplomowe, w tym minimalnych wymagań odnośnie: ramowych treści kształcenia, obsady kadrowej, posiadanego zaplecza bibliotecznego i dydaktycznego.

W odpowiedzi na wystąpienie pokontrolne Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego poinformowała NIK, że rozporządzenie jest w trakcie prac legislacyjnych i przewiduje jego podpisanie w najbliższym czasie.

W wystąpieniach pokontrolnych skierowanych do rektorów publicznych szkół wyższych w szczególności wnioskowano o:

- 1) ustalenie przez senat, zgodnie z kompetencjami, określonymi w art. 62 ust. 1 pkt 4 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym, wytycznych dla rad podstawowych jednostek organizacyjnych w zakresie kształcenia w celu zdobywania i uzupełniania wiedzy,
- 2) określenie przez senat, stosownie do art. 99 ust. 3 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym, szczegółowych zasad pobierania opłat za świadczone usługi edukacyjne, w tym trybu i warunków zwalniania - w całości lub w części - z tych opłat słuchaczy studiów podyplomowych,
- 3) dokonanie zmiany postanowień regulaminu studiów podyplomowych w celu doprowadzenia przepisów regulaminu do zgodności z art. 2 ust. 1 pkt 11 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym,
- 4) zorganizowanie przyjmowania oraz rozpatrywania skarg i wniosków zgodnie z § 3 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 8 stycznia 2002 r. w sprawie organizacji przyjmowania i rozpatrywania skarg i wniosków,
- 5) prowadzenie bieżącej kontroli przestrzegania w uczelni postanowień zarządzenia nr 12 Rektora Politechniki Warszawskiej z dnia 8 czerwca 2007 r. w sprawie zasad i trybu tworzenia i znoszenia oraz prowadzenia, finansowania i dokumentacji studiów podyplomowych,
- 6) niezamieszczanie na stronie internetowej uczelni informacji o studiach podyplomowych - niezgodnych ze stanem faktycznym,
- 7) wprowadzenie, stosownie do § 14 ust. 3 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 22 grudnia 2006 r. w sprawie szczegółowych zasad gospodarki finansowej uczelni publicznych, zasad rachunkowości umożliwiających ewidencję przychodów i kosztów poszczególnych rodzajów działalności dydaktycznej, finansowanych z odpłatnych form kształcenia,
- 8) kwalifikowanie na studia podyplomowe jedynie osób legitymujących się dyplomem ukończenia studiów wyższych.

W odpowiedzi na wystąpienia pokontrolne we wszystkich przypadkach poinformowano o podjęciu działań na rzecz realizacji wniosków pokontrolnych NIK.

Według stanu na 6 listopada 2008 r. z ogólnej liczby 72 wniosków pokontrolnych - 40 wniosków zostało zrealizowanych, a 32 wnioski były w trakcie realizacji.

5. Załączniki

Załącznik nr 1

Wykaz aktów normatywnych dotyczących skontrolowanej działalności

- 1) Ustawa z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. Nr 164, poz. 1365, ze zm.).
- 2) Ustawa z dnia 8 października 2004 r. o zasadach finansowania nauki (Dz. U. Nr 238, poz. 2390, ze zm.).
- 3) Ustawa z dnia 26 listopada 1998 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2003 r. Nr 15, poz. 148 ze zm.) – obowiązywała do 31 grudnia 2005 r.
- 4) Ustawa z dnia 30 czerwca 2005 r. o finansach publicznych (Dz. U. Nr 249, poz. 2104, ze zm.).
- 5) Ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz. U. z 2002 r. Nr 76, poz. 694, ze zm.).
- 6) Ustawa z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz. U. z 2004 r. Nr 261, poz. 2603, ze zm.).
- 7) Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. Nr 64, poz. 593 ze zm.).
- 8) Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 13 czerwca 2006 r. w sprawie nazw kierunków studiów (Dz. U. Nr 121, poz. 838).
- 9) Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 22 grudnia 2006 r. w sprawie szczegółowych zasad gospodarki finansowej uczelni publicznych (Dz. U. Nr 246, poz. 1796).
- 10) Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 31 stycznia 2007 r. w sprawie szczegółowego trybu dokonywania kontroli uczelni i związków uczelni (Dz. U. Nr 24, poz. 151).
- 11) Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 26 lutego 2002 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz. U. Nr 51, poz. 458, ze zm.).
- 12) Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 27 sierpnia 1991 r. w sprawie zasad gospodarki finansowej uczelni (Dz. U. Nr 84, poz. 380, ze zm.) – obowiązywało do 31 grudnia 2006 r.
- 13) Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 7 września 2004 r. w sprawie standardów kształcenia nauczycieli (Dz. U. Nr 207, poz. 2110).
- 14) Rozporządzenie Ministra Polityki Społecznej z dnia 22 września 2004 r. w sprawie specjalizacji z zakresu organizacji pomocy społecznej (Dz. U. Nr 219, poz. 2224).

- 15) Komunikat Ministra Infrastruktury z dnia 23 grudnia 2004 r. w sprawie ustalenia minimalnych wymogów programowych dla studiów podyplomowych w zakresie szacowania nieruchomości (Dz. Urz. MI Nr 23, poz. 253).
- 16) Komunikat Ministra Infrastruktury z dnia 23 grudnia 2004 r. w sprawie ustalenia minimalnych wymogów programowych dla studiów podyplomowych w zakresie pośrednictwa w obrocie nieruchomościami (Dz. Urz. MI Nr 23, poz. 251).
- 17) Komunikat Ministra Infrastruktury z dnia 23 grudnia 2004 r. w sprawie ustalenia minimalnych wymogów programowych dla studiów podyplomowych w zakresie zarządzania nieruchomościami (Dz. Urz. MI Nr 23, poz. 252).
- 18) Komunikat Ministra Budownictwa z dnia 20 czerwca 2007 r. w sprawie ustalenia minimalnych wymogów programowych dla studiów podyplomowych w zakresie wyceny nieruchomości (Dz. Urz. MB Nr 3, poz. 16).
- 19) Komunikat Ministra Budownictwa z dnia 20 czerwca 2007 r. w sprawie ustalenia minimalnych wymogów programowych dla studiów podyplomowych w zakresie pośrednictwa w obrocie nieruchomościami (Dz. Urz. MB Nr 3, poz. 15).
- 20) Komunikat Ministra Budownictwa z dnia 20 czerwca 2007 r. w sprawie ustalenia minimalnych wymogów programowych dla studiów podyplomowych w zakresie zarządzania nieruchomościami (Dz. Urz. MB Nr 3, poz. 17)

Wykaz skontrolowanych jednostek i osób kierujących tymi jednostkami oraz jednostek organizacyjnych NIK, które przeprowadzały kontrole, a także ocen skontrolowanej działalności zawartych w wystąpieniach pokontrolnych NIK

Lp.	Jednostka kontrolowana	Imię i nazwisko ministra, rektora szkoły wyższej	Ocena skontrolowanej działalności zawarta w wystąpieniu pokontrolnym NIK ⁴⁰	Jednostka organizacyjna NIK, która przeprowadziła kontrolę
1.	Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego	Stanowisko ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego w latach 2005-2008 zajmowali: 1) Miroslaw Sawicki – Minister Edukacji Narodowej i Sportu od 2 maja 2004 r. do 31 sierpnia 2005 r.; Minister Edukacji Narodowej od 1 września 2005 r. do 30 października 2005 r. 2) Michał Seweryński – Minister Edukacji i Nauki od 31 października 2005 r. do 4 maja 2006 r.; Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego od 5 maja 2006 r. do 15 listopada 2007 r. 3) Barbara Kudrycka – Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego od 16 listopada 2007 r.	P(n)	Departament Nauki, Oświaty i Dziedzictwa Narodowego
2.	Uniwersytet Warszawski	Prof. dr hab. Katarzyna Chałasińska – Macukow	P(n)	Departament Nauki, Oświaty i Dziedzictwa

⁴⁰ Oznaczenie ocen skontrolowanej działalności, zawartych w wystąpieniach pokontrolnych NIK

P – ocena pozytywna

P(u) – ocena pozytywna, pomimo stwierdzonych uchybień,

P(n) – ocena pozytywna, pomimo stwierdzonych nieprawidłowości,

N – ocena negatywna

Załączniki

				Narodowego
3.	Politechnika Warszawska	Prof. dr hab. Inż. Włodzimierz Kurnik	P(n)	Departament Nauki, Oświaty i Dziedzictwa Narodowego
4.	Szkoła Główna Handlowa w Warszawie	Prof. dr hab. Adam Budnikowski	P(n)	Departament Nauki, Oświaty i Dziedzictwa Narodowego
5.	Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu	Prof. dr hab. Andrzej Jamiołkowski	P(n)	Departament Nauki, Oświaty i Dziedzictwa Narodowego
6.	Uniwersytet Gdański	Dr hab. Andrzej Ceynowa, profesor UG	P(n)	Departament Nauki, Oświaty i Dziedzictwa Narodowego
7.	Akademia Pedagogiczna im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie	Dr hab. Henryk W. Żaliński	P(n)	Departament Nauki, Oświaty i Dziedzictwa Narodowego
8.	Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy	Prof. dr hab. inż. Józef Kubik	P(u)	Delegatura NIK w Bydgoszczy
9.	Uniwersytet Technologiczno- Przyrodniczy im. Jana i Jędrzeja Śniadeckich w Bydgoszczy	Prof. dr hab. inż. Zbigniew Skinder	P(u)	Delegatura NIK w Bydgoszczy
10.	Uniwersytet Śląski w Katowicach	Prof. dr hab. Janusz Janeczek	P(n)	Delegatura NIK w Katowicach
11.	Akademia Ekonomiczna im. Karola Adamickiego w Katowicach	Prof. dr hab. Florian Kuźnik	P(n)	Delegatura NIK w Katowicach
12.	Politechnika Śląska w Gliwicach	prof. dr hab. Inż. Wojciech Zieliński	P(n)	Delegatura NIK w Katowicach
13.	Uniwersytet Jagielloński	Prof. dr hab. Karol Musioł	P(n)	Delegatura NIK w Krakowie
14.	Akademia Górnico-Hutnicza im. Stanisława Staszica w Krakowie	Prof. dr hab. Inż. Antoni Tajduś	P(n)	Delegatura NIK w Krakowie
15.	Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie	Prof. dr hab. Ryszard Borowiecki	P	Delegatura NIK w Krakowie

Załączniki

16.	Uniwersytet im. Marii Skłodowskiej Curie w Lublinie	Prof. dr hab. Wiesław Andrzej Kamiński	P(u)	Delegatura NIK w Lublinie
17.	Katolicki Uniwersytet Lubelski im. Jana Pawła II	Ks. Prof. dr hab. Stanisław Wilk	P(u)	Delegatura NIK w Lublinie
18.	Uniwersytet Łódzki	Prof. dr hab. Wiesław Puś	P(u)	Delegatura NIK w Łodzi
19.	Politechnika Łódzka	Prof. dr hab. inż. Jan Krysiński	P(n)	Delegatura NIK w Łodzi
20.	Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie	Prof. dr hab. Ryszard J. Górecki	P(n)	Delegatura NIK w Olsztynie
21.	Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu	prof. dr hab. Stanisław Lorenc	P	Delegatura NIK w Poznaniu
22.	Akademia Ekonomiczna w Poznaniu	Prof. dr hab. Witold Jurek	P(n)	Delegatura NIK w Poznaniu
23.	Uniwersytet Przyrodniczy w Poznaniu	Prof. dr hab. Erwin Wąsowicz	P(n)	Delegatura NIK w Poznaniu
24.	Uniwersytet Wrocławski	Prof. dr hab. Leszek Pacholski	P(n)	Delegatura NIK we Wrocławiu
25.	Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu	Prof. dr hab. Bogusław Fiedor	P(n)	Delegatura NIK we Wrocławiu
26.	Politechnika Wrocławska	Prof. dr hab. Inż. Tadeusz Luty	P(n)	Delegatura NIK we Wrocławiu
27.	Akademia Wychowania Fizycznego we Wrocławiu	Prof. dr hab. Tadeusz Koszczyc	P(u)	Delegatura NIK we Wrocławiu

**Wykaz organów, którym przekazano informacje
o wynikach kontroli**

Prezydent RP

Marszałek Sejmu RP

Marszałek Senatu RP

Prezes Rady Ministrów

Wiceprezesi Rady Ministrów

Rzecznik Praw Obywatelskich

Prezes Trybunału Konstytucyjnego

Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego

Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego

Minister Pracy i Polityki Społecznej

Minister Infrastruktury

Minister Finansów

Przewodniczący Komisji Edukacji, Nauki i Młodzieży Sejmu RP

Przewodniczący Komisji Finansów Publicznych Sejmu RP

Przewodniczący Komisji do Spraw Kontroli Państwowej Sejmu RP

Przewodniczący Komisji Infrastruktury

Przewodniczący Komisji Polityki Społecznej i Rodziny

Biuro Bezpieczeństwa Narodowego w Kancelarii Prezydenta RP